

Asistent pedagoga z pohledu učitelů a žáků základních škol

Bc. Veronika Valová

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika Valová**

Osobní číslo: **H15287**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Asistent pedagoga z pohledu učitelů a žáků základních škol**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti inkluzivního vzdělávání, asistenta pedagoga a mladšího školního věku dětí.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČADOVÁ, Eva a kol. Metodika práce se žákem s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním. Olomouc: Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-244-3308-0.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

NĚMEC, Zbyněk a kol. Asistent ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním. Praha: Nová škola, o. p. s., 2014. ISBN 978-80-903631-9-9.

PEŠOVÁ, Ilona. ŠAMALÍK, Miroslav. Poradenská psychologie pro děti a mládež. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1216-4.

TEPLÁ, Marta. Asistent pedagoga: jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách. Praha: Verlag Dashöfer, 2015. ISBN 978-80-87963-15-9.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eva Šalenová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

11. ledna 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

27. dubna 2018

Ve Zlíně dne 11. ledna 2018

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.

děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.

ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 24.4.2018

Valord

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracovních vysokých škol, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaká je dle respondentů pracovní náplň asistenta pedagoga a jaký vliv má jeho práce na výuku žáků. Zda je tato činnost efektivní či nikoliv. První, teoretická část se zabývá vymezením samotné profese asistenta pedagoga, jeho náplní práce, kvalifikačních a osobnostních předpokladů. Druhá, praktická část se zabývá samotným kvantitativním výzkumem zaměřeným na pohled učitelů a žáků na práci asistenta pedagoga působícího na základní škole ve Zlínském kraji, na spolupráci mezi asistentem pedagoga a učitelem, vztahy mezi asistentem pedagoga a žáky a analýze a interpretaci získaných dat.

Klíčová slova: žák, učitel, základní škola, inkluze, integrace, asistent pedagoga

ABSTRACT

The aim of this bachelor thesis is find out the description of job teacher assistant, job description of teacher assistant and what effect has their work on class, wheter is this work effective or not. The first theoretical part deals with definition of this profession their job desription, qualifying and personality assumptions. The second practical part deals with quantitative research focused on the view of teachers and students on work of teacher assistant who works at school in Zlín Region, on colaboration between teacher assistant and teacher, relations between teacher assistant and students and analysis and interpretation of acquired data.

Keywords: pupil, teacher, primary school, inclusion, integration, teaching assistant

Touto cestou děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Evě Šalenové za odborné vedení, všestrannou pomoc a poskytnutí informací při zpracování bakalářské práce.

Mé poděkování patří též všem respondentům, kteří se zúčastnili mého výzkumu.

Děkuji mé rodině a všem, kteří mi v době studia pomáhali a podporovali mě.

Motto

„Život je jako bonboniéra, nikdy nevíš, co ochutnáš.“

(Winston Groom)

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 INTEGRACE A INKLUZE	12
2 ASISTENT PEDAGOGA	14
2.1 KOMPETENCE ASISTENTA PEDAGOGA	17
2.2 KVALIFIKAČNÍ PŘEDPOKLADY ASISTENTA PEDAGOGA	21
2.3 OSOBNOSTNÍ PŘEDPOKLADY ASISTENTA PEDAGOGA	22
3 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ Z ROKU 2013: FORMY A METODY PRÁCE ASISTENTA PEDAGOGAE BĚHEM A MIMO VYUČOVÁNÍ	25
3.1 ORGANIZACE SBĚRU DAT	25
3.2 POUŽITÉ VÝZKUMNÉ METODY	25
3.3 VÝSLEDKY VÝZKUMU	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	29
4.1 VÝZKUMNÝ CÍL	29
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	29
4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	29
4.4 PŘEDVÝZKUM	32
4.5 VOLBA VÝZKUMNÝCH TECHNIK	33
5 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	34
6 SHRNUÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI	53
ZÁVĚR	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	58
SEZNAM GRAFŮ	59
SEZNAM TABULEK	60
SEZNAM PŘÍLOH	61

ÚVOD

Profese asistenta pedagoga se v České republice začala rozvíjet od devadesátých let dvacátého století. Nejdříve pro výuku žáků se zdravotním postižením a žáků se sociálním znevýhodněním.

U žáků se sociálním znevýhodněním byl asistent pedagoga využíván na podporu romských žáků. Od září 1993 začali působit první asistenti pro romské žáky, v roce 1997 bylo dvacet asistentů pedagoga, kteří vykonávali pomoc dětem s romskou etnickou příslušností, a o čtyři roky později jejich počet vzrostl na dvě stě. O několik let později byla asistentká profese na etnicitu zrušena a bylo zavedeno nové pojmenování profese „vychovatel - asistent pedagoga“.

V současné době existuje jednotná profese asistenta pedagoga, pro kterého platí zcela stejné legislativní normy, ať už asistent pedagoga pracuje s dětmi se zdravotním postižením či s dětmi se sociálním znevýhodněním. (Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů: Historie, 2013)

Téma pro bakalářskou práci bylo zvoleno z důvodu rostoucího zájmu ze strany odborníků, veřejnosti, ale také z osobních důvodů. Mám osobní zkušenost s prací asistenta pedagoga na základní škole a zajímalo mě, jak tuto roli vidí samotní učitelé a žáci základní školy. Zda ji hodnotí kladně, nebo je podle nich spíše na obtíž.

Bakalářská práce je členěna na část teoretickou a část praktickou.

První, teoretická část se zabývá vymezení pojmů inkluze a integrace, které s profesí asistenta pedagoga úzce souvisí. Dále se zabývá samotnou profesí asistenta pedagoga, vymezení jeho kompetencí, kvalifikačních a osobnostních předpokladů a v závěru teoretické části je zmíněn výzkum, který proběhl v roce 2013 a jehož cílem bylo zjistit, jaké formy a metody práce využívá asistent pedagoga během vyučovacích hodin, ale také mimo samotnou výuku.

Druhá, praktická část se zabývá samotným výzkumem zaměřeným na pohled učitelů a žáků na práci asistenta pedagoga působícího na základní škole. V této části je charakterizován výzkumný cíl bakalářské práce, který má za úkol zjistit náplň pracovní činnosti asistenta pedagoga a vliv této práce na výuku žáků. Zda je tato činnost efektivní či nikoliv.

Dále jsou charakterizovány výzkumné otázky, výzkumný vzorek, použité techniky při sběru dat, průběh a výsledky předvýzkumu a na závěr jsou popsány samotné výsledky realizovaného výzkumu.

Bakalářská práce též vychází z vhodné literatury a legislativy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 INTEGRACE A INKLUZE

V dnešní době se často setkáme s pojmy integrace a inkluze, bohužel se tyto pojmy příliš nerozlišují, i když je mezi nimi podstatný významový rozdíl.

Pedagogický slovník (Průcha, Mareš, Walterová, 2003, str. 87) definuje integraci jako „přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavních proudů vzdělávání a do běžných škol“.

Švýcarský odborník speciální pedagogiky Alois Brüli (1997, in Bartoňová 2005) definoval integraci jako „snahu poskytnout v různých formách výchovu a vzdělávání jedinci se specifickými vzdělávacími potřebami v co možná nejméně restriktivním prostředí, které optimálně odpovídá jeho skutečným potřebám“.

Podle Koláře a kol. (2012, str. 55) „Integrace je propojování, prolínání, vzájemné ovlivňování, spojování ve vyšší celek. V pedagogické oblasti: zapojování žáků do určitého celku; zapojování žáků se specifickými vzdělávacími potřebami do tříd hlavního vzdělávacího proudu.“

V literatuře lze najít hned několik definic slova integrace, v praktickém významu by mělo znamenat, že všem žákům vyučovaných v běžných školách a třídách bude poskytována adekvátní podpora.

V České republice, jak bylo výše zmíněno, se pojmy integrace a inkluze často zaměňují. Ale například ve Skandinávii a v americkém prostředí tomu tak není. Také v Anglii pojem „to be included“ doslovně znamená „být úplnou součástí“. Inkluzivní prostředí je schopné plnit všechny speciálně pedagogické potřeby každého jedince, kdy je podporován každý člen školy, tak aby byl úspěšný, měl pocit bezpečí a nebál se přijmout jedince s postižením.

Pojmy inkluze a inkluzivní vzdělání byly poprvé použity na světové konferenci speciálního vzdělávání v Salamance v roce 1994, která nesla heslo „Škola pro všechny“. Byla zdůrazněna myšlenka rovnoprávného vzdělávání pro všechny děti bez rozdílu postižení, nadání, barvy pleti a etniky. (Kendíková, 2016, str. 44)

Slowík (2007, str. 32) vymezil inkluzi jako nekončící proces, díky kterému se mohou lidé s postižením zúčastnit všech aktivit stejně jako lidé bez postižení.

Uzlová (2010, str. 18, 19) se domnívá, že pojem inkluze bývá používán jako synonymum pojmu integrace. Přesnější pojetí inkluze je podle ní vyššího stupně integrace (vyšší kvali-

ty). Kdy inkluze se týká všech žáků, nejen těch, kteří mají speciální vzdělávací potřeby, ale zároveň i rodičů, učitelů, poradenských pracovníků, asistentů a dalších.

Zatímco integrace se zaměřuje na potřeby jedince se znevýhodněním, které naplňuje např. díky změně prostředí, atmosféry ve škole, kvalitní výukou pro všechny děti a prospěch pro všechny žáky i pedagogy. Podstatou inkluzivního vzdělávání je poskytnout všem dětem kvalitní vzdělání bez ohledu na jejich schopnosti, znevýhodnění nebo nadání. A proto se uplatňuje individualizace výuky, podpora kooperace, komunikace a respekt k různosti.

V české legislativě nalezneme ukotvení ve školském zákoně č. 561/2004 Sb. v § 16 a ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Zákon č. 561/2004 Sb. vymezuje podpůrná opatření pro vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, kterými jsou nezbytné úpravy ve vzdělávání těchto jedinců. Jedná se např. o poradenskou pomoc školy a školského poradenské zařízení, použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic, vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu, využití asistenta pedagoga, atd.

2 ASISTENT PEDAGOGA

Legislativa vymezuje asistenta pedagoga ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných v § 5.

V prvním odstavci je charakterizována funkce asistenta pedagoga, který „poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka či žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rozsahu podpůrného opatření ..., pomáhá jinému pedagogickému pracovníkovi při organizaci vzdělávání, podporuje samostatnost a aktivní zapojení žáka do všech činností uskutečňovaných ve škole v rámci vzdělávání, včetně poskytování školských služeb.“ V druhém odstavci je uvedeno, že „Asistent pedagoga pracuje podle potřeby se žákem nebo s ostatními žáky třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle pokynů jiného pedagogického pracovníka a ve spolupráci s ním.“

Další zmínku výše uvedené vyhlášky č. 27/2016 Sb. nalezneme v § 18 Podpora organizace vzdělávání, který uvádí: „Pokud je ve třídě, oddělení nebo studijní skupině počet žáků s přiznaným podpůrným opatřením druhého až pátého stupně v souladu s § 17 odst. 4 vyšší než 5, lze pro jejich vzdělávání využít asistenta pedagoga nad rámec poskytovaných podpůrných opatření; omezení počtu žáků připadajících na asistenta pedagoga se neuplatní.“ Druhý odstavec téhož paragrafu dodává: „Do počtu žáků podle odstavce 1 se nezapočítávají ti žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je poskytováno podpůrné opatření spočívající ve využití asistenta pedagoga.“

Výše zmiňovaná vyhláška č. 27/2016 Sb. je opatřena některými přílohami. Důležitá je zejména Příloha č. 1 Přehled podpůrných opatření, která charakterizuje pět stupňů možné podpory a to také zejména jednotlivá podpůrná opatření, včetně asistenta pedagoga. Důležitá je také Příloha č. 5 Doporučení pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole. Tento dokument slouží jako vzor, který zpracovávají školská poradenská zařízení na základě odborného vyšetření žáka, také zpracovávají zprávu školského poradenského zařízení uvedeno v Příloze č. 4 dané vyhlášky, který je určen pouze zákonným zástupcům. Doporučení od školského poradenského zařízení obdrží školy poštou, dokument obsahuje podklady pro práci s žákem a vychází z něj zejména individuální vzdělávací plán. (Kendíková, 2017, str. 16, 17)

Individuální vzdělávací plán

Individuální vzdělávací plán je v legislativě ukotven ve školském zákoně č. 561/2004 Sb. v § 18, který uvádí: „Ředitel školy může s písemným doporučením školského poradenského zařízení povolit nezletilému žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na žádost jeho zákonného zástupce a zletilému žákovi nebo studentovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na jeho žádost vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Ve středním vzdělávání nebo vyšším odborném vzdělávání může ředitel školy povolit vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu i z jiných závažných důvodů. Ve středním vzdělávání nebo vyšším odborném vzdělávání povolí ředitel školy individuální vzdělávací plán žákovi nebo studentovi na základě potvrzení, že žák nebo student je sportovním reprezentantem České republiky ve sportovním odvětví, vydaného sportovní organizací zastupující toto sportovní odvětví v České republice, a to v souvislosti s touto skutečností.“

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, vymezuje IVP v § 3 a 4. Individuální vzdělávací plán je důležitým dokumentem podpůrných opatření, zpracovává ho škola na základě doporučení školského poradenského zařízení a písemné žádosti zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Odst. 2 § 3 vyhlášky č. 27 uvádí, že individuální vzdělávací plán je závazný dokument, vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice. (Kendíková, 2017, str. 23, 24)

Odst. 3 § 3 vyhlášky č. 27 nalezneme v individuálním vzdělávacím plánu informace o:

- a) úpravách obsahu vzdělávání žáka,
- b) časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání,
- c) úpravách metod a forem výuky a hodnocení žáka,
- d) případné úpravě výstupů ze vzdělávání žáka.

V individuálním vzdělávacím plánu nalezneme jméno pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým škola při vzdělávání daného žáka spolupracuje. Školské poradenské zařízení sleduje a vyhodnocuje dodržování dokumentu a to jednou ročně. Individuální vzdělávací plán by měl totiž reagovat na aktuální potřeby žáka, z tohoto důvodu může být během školního roku doplňován a revidován. Vyhláškou č. 27 je stanoveno, že individuální vzdělávací plán má být zpracován bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 1 měsíce podání žádosti. S tímto dokumentem musí být seznámeni zákonní zástupci žáka, žák, učite-

lé, asistenti, poradenští pracovníci školy, toto seznámení je potvrzeno podpisem dokumentu. (Kendíková, 2017, str. 24)

Nesmíme si plést roli asistenta pedagoga a **osobního asistenta**. Osobní asistent není zaměstnanec školy (může však působit na půdě školy) na rozdíl od asistenta pedagoga. Jeho práce je sociální službou zajišťována v rámci Ministerstva práce a sociálních věcí, ukotvena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Práci osobního asistenta může vykonávat zdravotně způsobilý a bezúhonný člověk s dokončeným základním vzděláním. Je důležité, aby osobní asistent byl zodpovědný, poctivý, empatický, spolehlivý, skromný, trpělivý, ochotný přizpůsobovat se, schopný učit se a i fyzicky zdatný (pomoc zejména fyzicky postiženým lidem). (Kendíková, 2017, str. 38, 39)

Tudíž osobní asistence je dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách „terénní služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba se poskytuje bez časového omezení, v přirozeném sociálním prostředí osob a při činnostech, které osoba potřebuje.“

Služba obsahuje dle tohoto zákon č. 108 tyto činnosti:

- a) pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- b) pomoc při osobní hygieně,
- c) pomoc při zajištění stravy,
- d) pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- e) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- f) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- g) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Matoušek (2003, s. 137) definuje osobní asistenci jako: „pomoc osobám se zdravotním postižením, jež zahrnuje služby, které zmírňují důsledky postižení jedince při všech jeho činnostech. Obsahem péče je zajištění běžných životních úkonů, údržba domácnosti, zajištění stravy, pomoc při toaletě, při dopravě, zajištění kontaktů se společenským prostředím, apod. Jedná se o intenzivní sociální péči, která může být poskytována i dvacet čtyři hodin denně, v případě potřeby může být kombinovaná s odbornou zdravotní péčí. Cílem osobní asistence je umožnit lidem s postižením, aby žili způsobem života, který se co nejvíce blíží životu bez postižení.“

2.1 Kompetence asistenta pedagoga

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných v § 5 odst. 3 vymezuje hlavní činnosti asistenta pedagoga, mezi které řadí:

- a) pomoc při výchovné a vzdělávací činnosti a pomoc při komunikaci se žáky, zákonnými zástupci žáků a s komunitou, ze které žák pochází,
- b) pomoc žákům v adaptaci na školní prostředí,
- c) pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku; žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti,
- d) nezbytná pomoc žákům při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby,
- e) další činnosti uvedené v jiném právním předpise.

Odst. 4 daného paragrafu, dále doplňuje: „Není-li dále stanoveno jinak, může asistent pedagoga poskytovat podporu při vzdělávání žákovi nebo více žákům současně, nejvýše však 4 žákům ve třídě, oddělení nebo studijní skupině, a to s ohledem na povahu speciálních vzdělávacích potřeb těchto žáků ...“

Náplň práce asistenta pedagoga je vždy tvořena podle konkrétních potřeb znevýhodněných žáků na dané škole. Mezi jeho základní práce by měly být tyto činnosti:

- podpora žáků a učitelů během výuky,
- doučování a pomáhání s mimoškolní přípravou žáků,
- komunikační spolupráce mezi školou a rodinami žáků.

V jaké míře všechny tyto činnosti asistenti pedagoga vykonávají, se na každé škole může významně lišit. Někde je kladen důraz na práci asistenta na pomoc učiteli během vyučování, jinde je preferováno doučování žáků a podpora komunikace s rodiči žáků.

Základem však je, aby si asistent pedagoga i učitel uvědomili, že hlavní zodpovědnost za vzdělávání všech žáků i žáků se speciálními potřebami je vždy na učiteli. Tudíž musí mít na paměti, že učitel je jediným plně kvalifikovaným pedagogem, nikoli asistent pedagoga. (Němec a kol., 2014, str. 48, 49, 50)

Je velmi důležité, aby byl asistent pedagoga představen žákům ve třídě a byla vymezena jeho role. Důležité je také jim oznámit, že se na asistenta pedagoga mohou obracet všichni žáci třídy a to i případy nejrůznějších jiných problémů. Nesmíme zapomenout, že asistent

pedagoga je zaměstnancem školy, a proto by si měli být žáci vědomi, že by s ním měli komunikovat stejně jako s učitelem. O tom, že se ve třídě vzdělává žák či žáci se speciálními vzdělávacími potřebami a působí v ní i asistent pedagoga, by měla škola informovat i zákonné zástupce, nejlépe na první třídní schůzce. Tam by měl být asistent pedagoga rodičům představen a seznámit je s jeho pracovní náplní a kompetencemi. Pracovníci by však měli mít souhlas zletilého žáka se speciálními vzdělávacími potřebami či jeho zákonných zástupců, že tyto informace mohou ostatním rodičům poskytnout. (Kendíková, 2016, str. 104, 105)

Asistent pedagoga by se měl též během své práce řídit různými zásadami, jak pracovněprávními tak především etickými. V roce 2012 vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků **Etický kodex asistenta pedagoga**. Tento etický kodex vychází s Charty lidských práv Spojených národů a Úmluvy o právech dítěte a byl zpracován v práci Spolupráce s asistentem pedagoga autorských týmem: Zonna Bařínková, Jana Čalová, Lucie Fiedlerová, Jana Jišová, Vladimíra Kopřivová a Markéta Šefflová.

V tomto Etickém kodexu asistenta pedagoga se hovoří, o tomto:

- respektuje jedinečnost každého žáka a to bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu, barvu pleti, mateřský jazyk, věk, pohlaví, zdravotní stav, náboženské a politické přesvědčení,
- jedná v souladu se zájmy žáků, zákonných zástupců, pedagogů,
- respektuje právo jedinců na seberealizaci, aniž by docházelo k omezení práva druhých osob,
- pomáhá žákům, kteří jsou mu svěřeny do péče svými znalostmi, dovednostmi, zkušenosti k jejich rozvoji,
- dává přednost profesní odpovědnosti před soukromými zájmy,
- zavazuje se, že bude i nad rámec svých pracovněprávních povinností, naplňovat smysl profese asistenta pedagoga a to za pomoci ustavičné práce na sobě samotném, bude rozvíjet svou osobnost a svou odbornost,
- nepodává informace o žákovi žádné třetí nezúčastněné straně, dodržuje zásadu mlčenlivosti,
- snaží se, aby žák nebyl vystaven ponížení a neúměrnému psychickému zatížení,
- odpovědně plní své povinnosti, respektuje vedení školy a pedagogy,

- respektuje rozdíly v názorech svých kolegů, pedagogů, vedení školy a ostatních odborných pracovníků,
- zná školský zákon, příslušné směrnice, vyhlášky a doporučení. (Kendíková, 2017, str. 45-48)

Spolupráce asistenta pedagoga a učitele

Aby fungovala dobrá spolupráce mezi asistentem pedagoga, a učitelem je nutné, aby byli vzájemně dobře informovaní, vymezili si vzájemně své kompetence a k sobě důvěru. Na prvním stupni je spolupráce mezi nimi zpravidla snadnější, protože asistent pedagoga většinou spolupracuje jen s třídním učitelem. Na druhém stupni může být spolupráce složitější. Během výuky dochází ke střídání vyučujících, tudíž musí asistent pedagoga komunikovat se všemi učiteli, se kterým přijde žák do styku. Zde rozhoduje jaké postavení má samotný asistent pedagoga v kolektivu pedagogů. Je žádoucí pomoc ze strany třídního učitele, která může přispět k lepší domluvě mezi pedagogy. Aby docházelo ke kvalitnímu vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, je vzájemná spolupráce všech zainteresovaných naprosto nezbytná. (Skuteč, 2014, str. 15)

Kulštrunková (2015, in Vejrochová 2015, str. 56) konstatuje, že asistent pedagoga je spolupracovníkem učitele, který by měl být připraven akceptovat jeho rozhodnutí a názory. Asistent pedagoga je totiž také pedagogickým pracovníkem ve třídě, vidí dění během vyučování a přestávek z jiného pohledu než učitel, který je soustředěn na výuku a její výstupy. Asistent pedagoga by ovšem neměl být využíván k činnostem, které má vykonávat pouze pedagog.

Během výuky by mezi asistentem pedagoga a učitelem mělo docházet k rozdělení činností a to následovně:

- Asistent pedagoga se dle instrukcí učitele věnuje během vyučování žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami a učitel pracuje se zbytkem třídy.
- Asistent pedagoga dle instrukcí učitele dohlíží na práci třídy a učitel se individuálně věnuje žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Asistent pedagoga vykonává dle instrukcí učitele pomocné práce jako je rozdávání či vybírání sešitů, kontrola plnění domácích úkolů atd. a díky tomu má učitel více času na práci s žáky i s žákem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Z toho vyplývá, že přítomnost asistenta pedagoga ve třídě nemá vést k tomu, aby učitel věnoval méně času a pozornosti žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami. Učiteli by měla podpora a pomoc asistenta pedagoga naopak zajistit prostor pro více intenzivní práci s tímto žákem. (Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů: Spolupráce s pedagogem, 2013)

V praxi často dochází k tomu, že asistenti pedagoga jsou negativně přijímáni ostatními zaměstnanci školy. Hlavně učitelé je považují za tzv. vetřelce a odmítají jejich přítomnost během výuky. Na druhou stranu se ukazuje, že pokud učitelé a asistenti pedagoga spolu úzce spolupracují, mohou žáci se speciálními vzdělávacími potřebami rozvíjet svůj potenciál a výrazně se zlepšovat. (Kendíková, 2016, str. 117)

Spolupráce asistenta pedagoga a rodiče

Práce asistenta může být některými rodiči považována za významnou a přínosnou součást vzdělání, ale najdou se i rodiče, kteří mohou přítomnost asistenta pedagoga považovat za rušivou nebo také problematickou.

Vztah mezi asistentem pedagoga, žákem se speciálními vzdělávacími potřebami a jeho rodiči je často užší než u ostatních žáků třídy a jejich rodiči. Díky tomuto vztahu může docházet k několika rizikům.

V případě, že žák se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole selhává, většinou rodiče obviňují asistenta pedagoga nebo také učitele, že nepracují s žákem tak, jak by měli. Rodiče se ve většině případů těžce vyrovnávají s faktem, že jejich dítě není génius, ale že má určité znevýhodnění, díky kterým nejsou jeho školní výsledky dle požadavků rodičů. Asistent pedagoga by si tuto výtku neměl příliš brát osobně a věřit, že se rodiče s touto frustrací vyrovnají.

Dalším rizikem se může stát, že rodiče chtějí využívat práci asistenta pedagoga i v době mimoškolní nebo v době nemoci žáka. A může se stát, že jejich požadavky přesáhnou rámec náplně práce asistenta pedagoga. V případě, kdy se práce asistenta pedagoga pozvolna dostává i do rodinného prostředí, poté mnohdy vede k nadměrným požadavkům rodičů. To může vést k přetížení a zneužití asistenta pedagoga a přispět k profesnímu vyhoření. Asistent pedagoga by se měl svobodně rozhodnout, zda poskytne služby i nad rámec své náplně práce, je nezbytné si ovšem nastavit pravidla a hranice této spolupráce.

Aby došlo k předcházení těchto rizik je nutná otevřená komunikace mezi asistentem pedagoga, učitelem i rodiči. V případě přetrvávajících neshod je vhodné přizvat ke komunikaci nezávislého odborníka. (Kulštrunková, in Vejrochová 2015, str. 62 - 64)

Spolupráce asistenta pedagoga a žáka se speciálními vzdělávacími potřebami

Asistent pedagoga si během své práce utváří užší vztah k žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami. Je to zapříčiněno taky tím, že v současné době je asistent pedagoga vázán na konkrétního žáka, i když jeho pomoc využívá celá třída.

Již na začátku práce asistenta pedagoga a žáka se speciálními vzdělávacími potřebami by měla být zavedena základní pravidla, která budou jejich vzájemný vztah určovat.

Mezi tyto pravidla můžeme zařadit:

- žák ví, kdo má v dané situaci ve třídě vedení,
- asistent pedagoga neduplikuje pokyny učitele, aby nebyl žák zmatený a nevěděl, na koho má zaměřit pozornost,
- žák se nejvíce účastní společných aktivit se třídou (buď s pomocí, nebo bez pomoci samotného asistenta pedagoga),
- žák co nejvíce pracuje samostatně, v případě nutnosti se může obrátit na asistenta pedagoga nebo jeho pomoc odmítnout,
- asistent pedagoga by měl být nahraditelný jiným pedagogickým pracovníkem (u žáků může dojít k silné vazbě s asistentem pedagoga, pak si hůře zvykají na změnu),
- asistent pedagoga udržuje přiměřenou míru blízkosti k danému žákovi. (Kulštrunková, in Vejrochová 2015, str. 58- 60)

2.2 Kvalifikační předpoklady asistenta pedagoga

Asistent pedagoga je součástí pedagogického sboru, proto musí, stejně jako učitelé, splňovat určité obecné požadavky. Které jsou uvedeny v zákoně č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění v § 3 odst. 1, kdy musí být plně způsobilý k právním úkonům, má odbornou kvalifikaci, je bezúhonný, zdravotně způsobilý a prokázal znalost českého jazyka, není-li stanoveno jinak.

Dále je v § 20 zákona č. 563 vymezeno, jakým způsobem získává odbornou kvalifikaci a to:

- a) vysokoškolským vzděláním v oblasti pedagogických věd,
- b) vyšším odborným vzděláním v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,
- c) středním vzděláním s maturitní zkouškou s pedagogickým zaměřením,
- d) jiným způsobem:
 - vzdělávání v programu celoživotního vzdělávání,
 - studiem pedagogiky,
 - absolvováním vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga.

V § 24 zákona č. 563 nalezneme další vzdělávací možnosti pedagogických pracovníků. Pedagogičtí pracovníci (také asistenti pedagoga) mají povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci. Toto další vzdělávání pedagogických pracovníků se uskutečňuje na vysokých školách, v zařízeních pro další vzdělávání pedagogických pracovníků na základě akreditace udělené ministerstvem, samostudiem, dokladem o absolvování dalšího vzdělávání. Za další vzdělávání pedagogických pracovníků se nepovažuje rekvalifikace.

Kendíková (2017, str. 98) uvádí, že je někdy lépe vybrat zatím nekvalifikovaného, dobře motivovaného kandidáta, než uchazeče, který je po formální stránce kvalifikační předpoklady splňuje. Protože práce s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami vyžaduje značné úsilí. Pokud s nimi totiž nebude pracovat s porozuměním, nadšením nemůže většinou z mnoha důvodů uspět.

Teplá a Felcmanová (2016, str. 53) konstatují, že: „Asistent pedagoga je pedagogický pracovník a jeho činnost v týmu školy či školského zařízení je významná. Má své stálé místo ve sborovně, nahlíží do pedagogické dokumentace svěřených žáků, aktivně pracuje s případnými individuálními vzdělávacími plány těchto žáků, spoluúčastní se jejich průběžného i závěrečného hodnocení, účastní se třídních schůzek, pedagogických rad a dalších společných akcí školy či školského zařízení, dbá o svůj profesionální růst.“

2.3 Osobnostní předpoklady asistenta pedagoga

Práce asistenta pedagoga může být v určitých situacích emočně náročná, a proto jsou značné nároky na jeho osobnost.

Uzlová (2010, str. 45) píše toto: „Asistent musí zvládnout vymezení hranic ve vztahu k učiteli, k začleněnému dítěti, jeho spolužákům i rodičům. Musí najít správnou míru v těchto vztazích, nebýt příliš dominantní ani submisivní.“ Podle ní vyžaduje práce asistenta pedagoga motivovaného člověka, který je komunikativní, kreativní, flexibilní, schopný týmové spolupráce, spolehlivý, také trpělivý, vstřícný, empatický, laskavý a mít odpovědný přístup ke své práci. V podstatě ideální asistent pedagoga by měl pozitivní s vyrovnanou osobností.

Podle Kendíkové (2017, str. 98, 99) by měl mít asistent pedagoga tyto vlastnosti:

- kladný vztah k dětem,
- být empatický,
- komunikativní,
- spolehlivý,
- trpělivý,
- umět spolupracovat s ostatními.

Za nejdůležitější z těchto vlastností považuje především kladný vztah k dětem. Proto si myslí, že pozici asistenta pedagoga by neměli zastávat lidé, kteří tuto práci vykonávají, protože nemají jinou pracovní nabídku. Zejména by tito lidé neměli mít předsudky vůči postiženým, cizincům či určitým sociálním skupinám. Mezi nezbytnou vlastnost řadí schopnost empatie. Je důležité, aby asistent pedagoga získal určité informace o svém svěřenci a jeho rodině, pak bude moci chápat mnoho situací a stavů a pomoci je řešit. Proto je žádoucí, aby si vytvořil partnerský vztah s uvedenými skupinami, založený na otevřenosti, trpělivosti a spolehlivosti.

Nesmíme opomenout, že asistent pedagoga je zaměstnancem školy, a proto by měl umět spolupracovat s kolegy. Musí se naučit pracovat pod vedením učitele, poradenských pracovníků i sdílet informace s kolegy. Je důležité, aby byl schopen plnit pokyny a umět se samostatně rozhodovat.

Není příliš žádoucí, aby funkci asistenta pedagoga vykonával rodič žáka nebo jiný blízký příbuzný.

Kulštrunková (2015, in Vejrochová 2015, str. 50) uvádí, že asistent pedagoga by měl respektovat morální a společenské požadavky, mít emoční reakce, intelekt, zájmy, potřeby,

citové vztahy, postoj, aby se v roli asistenta pedagoga mohl dobře uplatnit. Myslí si, že by měl kladen důraz na nenásilné, přirozené chování, z důvodu navazování pocitu bezpečí, přátelskou atmosféru, dokázal se vžít do různých situací, umět naslouchat žákovi, vhodně mu poradit apod. Asistent pedagoga by měl mít zaujetí pro svou práci, díky které dokáže vytvářet vhodné prostředí během výuky, pomáhat a podporovat soběstačnost žáka s uplatňováním individuálního přístupu. Je též nezbytné, aby asistent pedagoga spolupracoval s učitelem a byl schopný týmové práce a tím bude zaručena vzájemná spolupráce mezi nimi. Také je žádoucí, aby asistent pedagoga byl samostatný, byl ochotný se dále vzdělávat a dokázal zvládat náročné situace, které mohou během jeho práce nastat.

3 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ Z ROKU 2013: FORMY A METODY PRÁCE ASISTENTA PEDAGOGAE BĚHEM A MIMO VYUČOVÁNÍ

V rámci projektu RAMPS-VIP III proběhlo v roce 2013 šetření nazvané Spolupráce školního speciálního pedagoga a asistenta pedagoga ve školách zapojených do projektu RAMPS-VIP III. Realizovali ho školní speciální pedagogové ve školách, kde působí asistent pedagoga. Byla použita metoda pozorování v hodinách a rozhovory s asistenty pedagoga. Cílem byly zjistit formy a metody práce asistenta pedagoga v hodině i mimo ni a jejich potřeby podpory a spolupráce s pracovníky školního poradenského pracoviště.

3.1 Organizace sběru dat

Výzkum proběhl v květnu a červnu 2013 ve školách zapojených v projektu, kde působí školní speciální pedagogové a asistenti pedagoga. Úkolem speciálních pedagogů se bylo zaměřit na pozorování ve třídách, kde byl přítomen asistent pedagoga. Pozorování proběhlo za pomoci pozorovacího archu spolu s krátkým dotazníkem, ve kterém reflektovali pozorovanou hodinu a vyjadřovali se k práci asistenta pedagoga ve škole. Na závěr provedli krátký strukturovaný rozhovor se samotným asistentem pedagoga.

Získaná data byla zaslána přes on-line aplikaci k analýze. Bylo provedeno 111 pozorování ve školních třídách, reflexí speciálních pedagogů na práci asistentů pedagoga a strukturovaných rozhovorů s asistenty pedagoga.

3.2 Použité výzkumné metody

Dotazník byl rozdělen do tří částí s 65 položkami. Pro analýzu práce asistenta pedagoga sloužil pozorovací arch s položkami zaměřenými na vztah mezi asistentem pedagoga a žákem, učitelem a ostatními žáky. Položky byly posuzovány škálou četnosti popisovaného jevu (frekvence jeho výskytu) a čtyři položky byly formou otevřených otázek.

K reflexi školního speciálního pedagoga nad pozorovanou hodinou sloužil dotazník, kde asistenti vybírali z nabídky nebo odpovídali na 3 otevřené otázky.

Samotný krátký rozhovor s asistentem pedagoga se zaměřoval na kontakt s učitelem a rodičem a na podmínky a rizika práce asistenta pedagoga. Jednalo se o 4 otevřené otázky a 2 krát vybírali s nabídky.

3.3 Výsledky výzkumu

Dle výsledků výzkumu bylo zjištěno, že asistenti pedagoga jsou velmi pestrá skupinou z hlediska věku, zkušeností, počtu svěřených žáků ve třídě.

Z 67 % asistují asistenti pedagoga u dětí se syndromem ADHD spolu s poruchami autistického spektra. V 50 % se liší práce třídy od práce asistenta pedagoga a žáka. Také bylo zjištěno, že asistenti pedagoga navazují častý kontakt s ostatními žáky, což nese své klady (destigmatizace žáka s postižením) i zápory (rozdělení pozornosti mezi žáka a ostatní žáky).

Mezi nejčastější činnosti asistenta pedagoga patří podpora koncentrace pozornosti, samostatnosti, motivace, individualizovaný výklad a práce s pravidly. Nejčastěji komunikuje s žákem neverbálním způsobem v kombinaci se šeptavou řečí a skoro polovina asistentů pedagoga používá také vizuální komunikační karty.

Vysokým rizikem práce asistenta pedagoga je přetížení až syndrom vyhoření. Důvodem je častá nepřetržitost služby – vyučování, přestávka, kontakt u šaten s rodiči, úzký emoční vztah k žákovi, ...

Z pohledu školních speciálních pedagogů mezi nejčastější rizika práce asistenta pedagoga jsou přílišná kompenzace, finanční podhodnocení, možnost napjatého vztahu mezi učitelem a asistentem pedagoga. Z pohledu asistentů pedagoga jsou rizikem finanční podhodnocení, fyzická a psychická náročnost.

Asistenti pedagoga a školní speciální pedagogové se shodují, co se týká podmínek pro práci asistentů v oblasti kvalitní spolupráce s učiteli a rodiči. Samotní asistenti pedagoga dávají přednost spolupráce se samotným žákem. (Mrázková, Kucharská a kol., 2014, str. 7, 9, 25, 26)

Shrnutí výzkumného šetření realizovaného v roce 2013

Realizovaný výzkum můžeme shrnout do několika bodů. Profesi asistenta pedagoga může vykonávat kdokoli, pokud splní kvalifikační požadavky, které vymezuje zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících v platném znění. V mnoha případech asistenti pedagoga asistují dětem se syndromem ADHD spolu s poruchami autistického spektra. Nejčastěji zajišťují, aby se žák koncentroval a sledoval chod výuky, motivují ho k práci během vyučování. Komunikace mezi asistentem pedagoga a žákem probíhá neverbálně či pomocí šeptání. Rizikem práce asistenta pedagoga je přetížení dokonce i syndrom vyhoření. Je totiž velice těžké udržet maximální pozornost na samotný výklad v hodině, tak potřebám daného žáka během vyučování.

V době, kdy proběhl realizovaný výzkum, nebyla ještě přijata novela, že asistenti pedagoga budou zařazeni do 8. platové třídy a díky tomu dojde k zamezení finančnímu podhodnocení práce asistentů pedagoga.

Mám osobní zkušenost s prací asistenta pedagoga, práce je to velmi různorodá a mám ji ráda, ale někdy je opravdu psychicky náročná.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Cílem praktické části je zjistit, jaká je dle respondentů pracovní náplň asistenta pedagoga a jakou roli zaujímá mezi žáky a pedagogickými pracovníky.

V následujících podkapitolách je vymezen cíl výzkumu, výzkumné otázky, charakteristika výzkumného vzorku, způsob sběru dat a v samostatné kapitole jsou zveřejněny samotné výsledky realizovaného výzkumu.

4.1 Výzkumný cíl

Výzkumným cílem bakalářské práce je zjistit, jaká je dle respondentů pracovní náplň asistenta pedagoga na základní škole a jak ovlivňuje tato pracovní činnost asistenta pedagoga samotnou výuku. Zda je tato činnost efektivní, jak z pohledu jednotlivých učitelů, kteří se na takové výuce podílejí, ale i jak to vidí samotní žáci, kteří jsou ve třídě s asistentem pedagoga v neustálém kontaktu.

4.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

- Jaká je podle respondentů pracovní náplň asistenta pedagoga a jakou roli zaujímá ve třídě a mezi učiteli?

Dílní výzkumné otázky:

- Jaké pedagogické kompetence má asistent pedagoga?
- Jaké jsou vztahy mezi asistentem pedagoga a žáky ve třídě?
- Jaká je spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem?

Stanovené výzkumné otázky jsou popisného charakteru. Proto u deskriptivních otázek není třeba stanovovat hypotézy.

4.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek výzkumu jsou žáci a učitelé základní školy, která se nachází ve městě Zlínského kraje. Základní škola není příliš velká, zaměstnává 39 učitelů, 6 vychovatelů a 20 správních zaměstnanců.

Výzkumným vzorkem z řad žáků, jsou žáci navštěvující pátý, šestý a osmý ročník, protože tito žáci mají osobní zkušenost s asistentem pedagoga. Žáci z jiných ročníků, kteří mají

také zkušenost s asistentem pedagoga, nemohli být osloveni k výzkumnému šetření, protože se jedná o žáky prvního stupně základní školy a tudíž by bylo velmi obtížné a náročné získat od nich dané informace, protože někteří zatím neumí ani číst a psát.

Výběr byl proveden záměrně, protože úzce spolupracuji se základní školou, která má velké zkušenosti se zaměstnáváním asistentů pedagoga a umožnila mi výzkum provést. Díky těmto skutečnostem mohlo proběhnout důkladné šetření a zjištění vztahů mezi asistentem pedagoga, učiteli a žáky na základní škole.

Během výzkumu bylo rozdáno 104 dotazníků. Z tohoto celkového počtu se vrátilo 98 dotazníků. Taktéž byla asistentům pedagoga dané školy rozdána anketa k doplnění informací získaných od učitelů a žáků.

Tabulka č. 1 Návratnost dotazníků

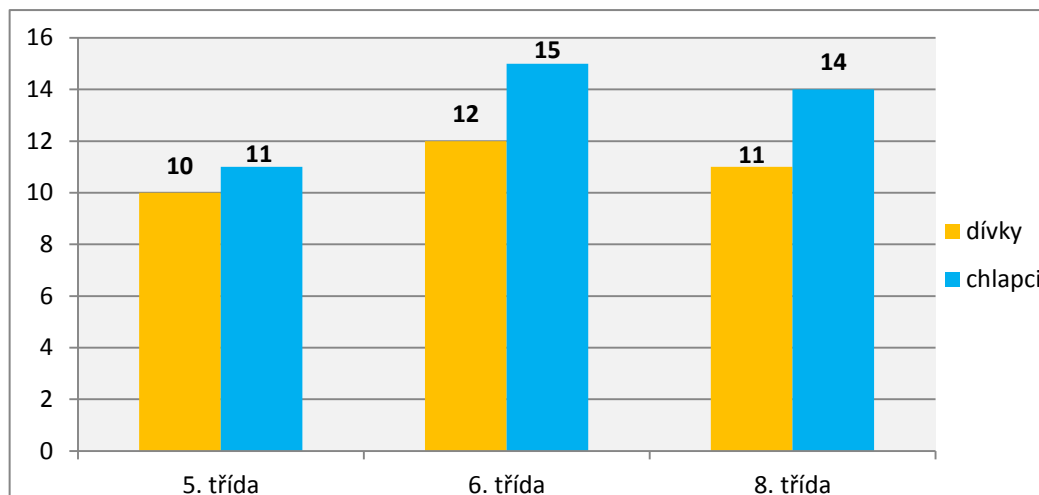
Návratnost dotazníků	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nevyplněné dotazníky	6	5,8%
Vyplněné dotazníky	98	94,2%
Celkem	104	100,0%

Zdroj: vlastní zpracování

Výzkumu se zúčastnilo 98 respondentů, 25 učitelů a 73 žáků z páté, šesté a osmé třídy základní školy, kteří mají již osobní zkušenost s prací asistenta pedagoga. Z řad učitelů se jednalo o 22 žen a 3 muže, z řad žáků o 33 dívek a 40 chlapců.

Jak již bylo výše zmíněno, výzkumu se zúčastnily děti z páté (21 dětí), šesté (27 dětí) a osmé (25 dětí) třídy a do výzkumu nebyly zařazeny děti mladšího věku. Struktura dotazovaných dětí byla následující:

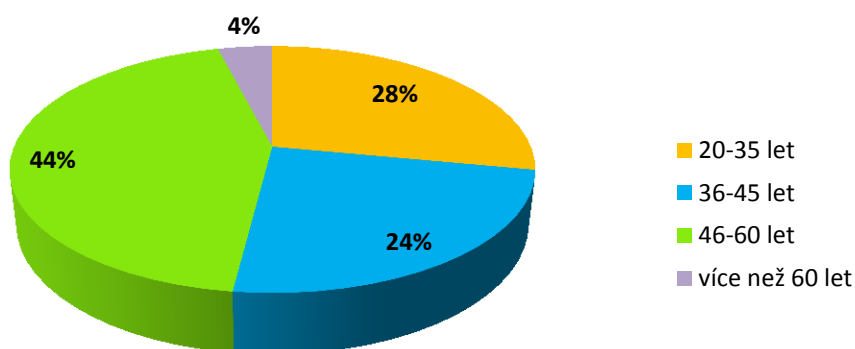
Graf č. 1 Počet dětí v jednotlivých třídách

Zdroj: vlastní zpracování

Věková struktura učitelů byla rozdělena dle Vágnerové (2007) do čtyř kategorií. Největší počet dotazovaných byl ve věku 46 – 60 let, jednalo se o 11 učitelů, což odpovídá 44 %. Ve věku 20 - 35 let bylo 7 učitelů (28 %), ve věku 36 - 45 let bylo 6 učitelů (24 %) a věku 60 let a více se jednalo o 1 učitele (4 %).

Graf č. 2 Věkové struktura učitelů

Zdroj: Vlastní zpracování

Další zkoumanou položkou byla délka spolupráce s asistenty pedagoga a četnost asistentů pedagoga, s kterými učitelé a žáci spolupracovali během výuky. Jednotlivé zkušenosti se různí, jak u učitelů, tak i u samotných žáků. U učitelů je to, dle mého názoru, způsobeno délkou praxe a u žáků dobou, kdy do jejich kolektivu vstoupil asistent pedagoga.

Tabulka č. 2 Délka spolupráce učitelů a žáků s asistentem pedagoga

Délka spolupráce s AP	učitelé	5. třída	6. třída	8. třída
kratší dobu než 1 rok	4,0%	33,3%	100,0%	4,0%
1 - 2 roky	28,0%	66,7%	0,0%	4,0%
3 - 4 roky	36,0%	0,0%	0,0%	48,0%
více než 4 roky	32,0%	0,0%	0,0%	44,0%

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z dané tabulky nejvíce učitelů, konkrétně 9 učitelů, což je 36 %, spolupracovalo s asistenty pedagoga již 3 - 4 roky. Delší zkušenost s asistentem pedagoga má 8 učitelů (32 %), 7 učitelů (28 %) v délce 1 - 2 roky a kratší zkušenost má pouze 1 učitel (4 %).

Z informací získaných z dotazníků vyplývá, že nejvíce z pedagogů přesněji 11 (44 %) spolupracovalo v rámci vyučovacích hodin se třemi asistenty, se dvěma asistenty spolupracovalo 7 pedagogů (28 %), s jedním pedagogem 4 pedagogové (16 %) a více jak s pěti asistenty spolupracovali 3 učitelé (12 %).

Zkušenost žáků s asistentem pedagoga je následující, žáci 6. třídy spolupracují s asistentem pedagoga prvním rokem. Jednotlivé odpovědi u žáků 5. a 8. tříd se liší, je to z toho důvodu, že na konci čtvrté a páté třídy dochází občas k rozdělení žáků do jiných tříd, a proto se jejich zkušenosti s asistentem pedagoga různí.

4.4 Předvýzkum

Během přípravy na vypracování mé bakalářské práce jsem provedla výzkumné šetření na několika respondentech z řad žáků pátého, šestého a osmého ročníku základní školy. Bylo tak učiněno z důvodu zjištění, zda žáci jednotlivým otázkám porozumějí.

Metodou předvýzkumu bylo zvoleno dotazníkové šetření. Daný dotazník byl rozdán dětem se slabšími školními výsledky z jednotlivých ročníků základní školy. Žáci byli informováni, že pokud by některé otázky nerozuměli, aby ji označili a poznamenali, čemu konkrétnímu neporozuměli.

Z výsledků předvýzkumu bylo zjištěno, že dotazník musí být lehce upraven, především kvůli žákům pátého ročníku. Byly zvýrazněny některé položky a zjednodušeny některé slovní obraty.

4.5 Volba výzkumných technik

Pro účely výzkumu byl zvolen kvantitativní výzkum a metodou sběru dat dotazníkové šetření.

Jak uvádí Chráska (2016, str. 158) „dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.“

Pro potřeby bakalářské práce byly sestaveny dva dotazníky (pro učitele a žáky) a krátká anketa pro asistenty pedagoga k doplnění celkového pohledu na profesi asistenta pedagoga.

Dotazník pro učitele tvoří 15 položek, kdy na položky 10, 11, 12, 14 odpovídali respondenti pomocí Likertovy škály. Některé otázky vychází ze školského zákona č. 561/2004 Sb. a vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Struktura dotazníku:

- položka 1 - 5 – demografické údaje
- položka 6 - 9 – zjišťuje jaké kompetence má asistent pedagoga
- položka 10 - 12 – zjišťuje jaká je spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem
- položka 13 - 15 – zjišťuje, jaké jsou vztahy mezi asistentem pedagoga a žáky ve třídě

Dotazník pro žáky tvoří 14 položek, kdy na položky 5, 10, 11, 12, 14 taktéž jako učitelé odpovídají respondenti pomocí Likertovy škály a také některé otázky vychází ze zákona č. 561 a vyhlášky 27.

Struktura dotazníku:

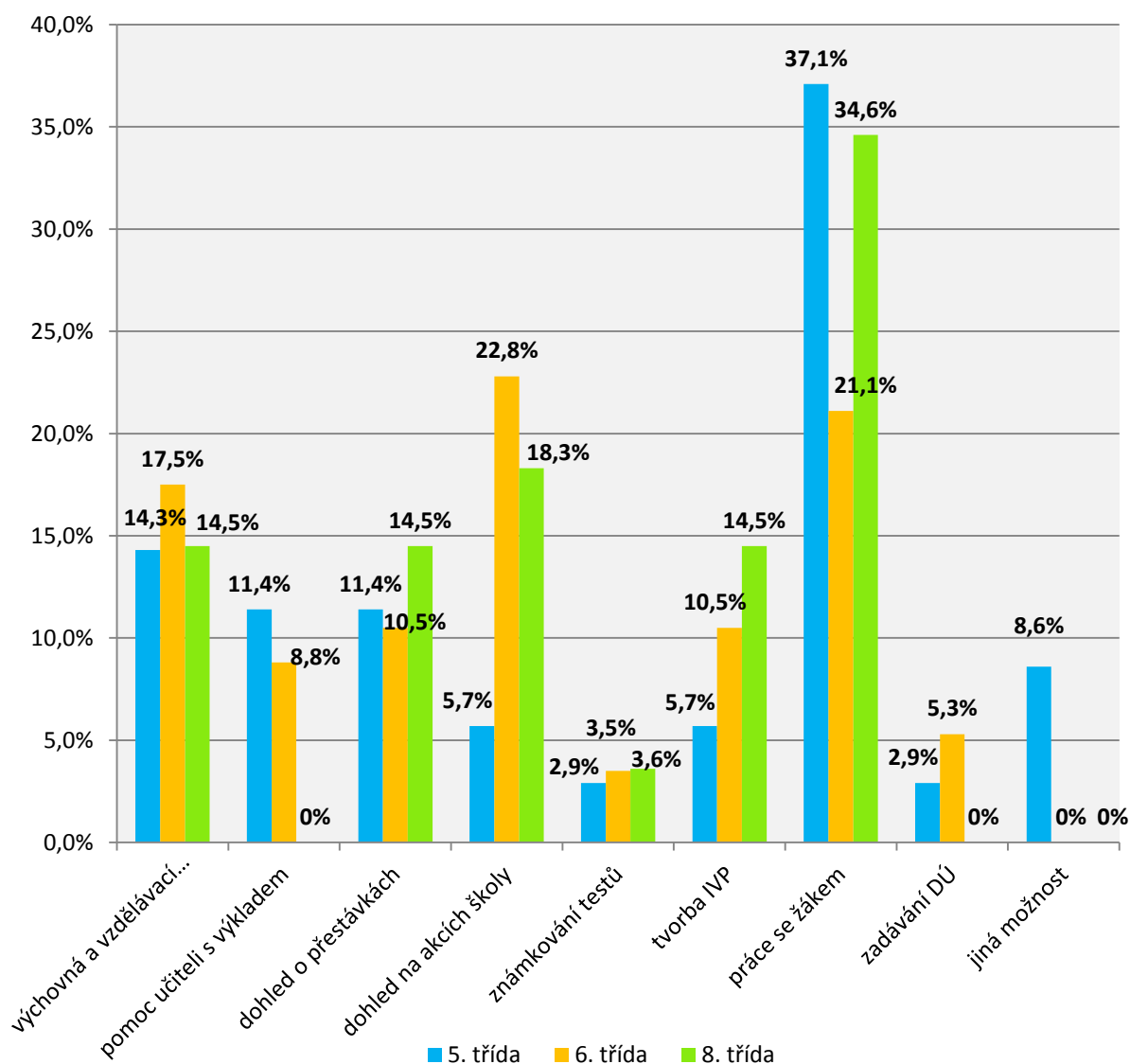
- položka 1 - 3 – demografické údaje
- položka 4 - 12 – zjišťuje, jaké jsou vztahy mezi asistentem pedagoga a žáky ve třídě
- položka 13 – zjišťuje jaké kompetence má asistent pedagoga
- položka 14 – zjišťuje jaká je spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem

5 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Položky vycházející z dílčí otázky: Jaké pedagogické kompetence má asistent pedagoga?

Dle žáků: Položka č. 13 **Jaké povinnosti má podle tebe asistent pedagoga?**

Graf č. 3 Kompetence asistenta pedagoga z pohledu žáků základní školy

Zdroj: vlastní zpracování

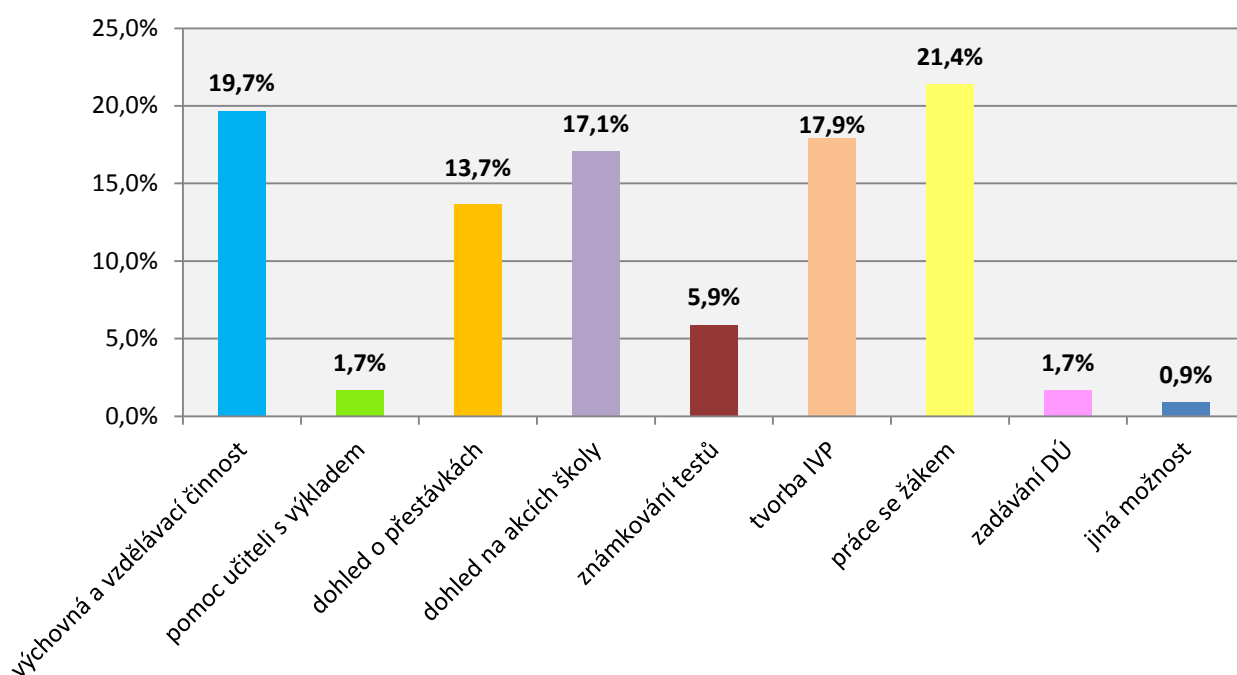
Dle legislativy by měli asistenti pedagoga pomáhat učitelům při výchovné a vzdělávací činnosti, zajišťovat dohled o přestávkách a volných hodinách, zajišťovat bezpečnost žáků při akcích mimo školu, spolupracovat na tvorbě individuálního vzdělávacího plánu a individuálně pracovat s žákem se speciálními vzdělávacími podmínky.

Většina žáků správně uvedla jednotlivé kompetence asistentů pedagoga. Mezi nejpočetnější odpovědi patřili: individuální práce se žákem se speciálními vzdělávacími potřebami, dohled na akcích školy a pomoc při výchovné a vzdělávací činnosti.

Tři žáci (8,6 %) z 5. třídy uvedlo vlastní odpověď. Kdy dva se shodli na tom, že by měl asistent pedagoga pomáhat dětem, aby se lépe učily a jeden odpověděl, že nemá v ničem pomáhat.

Dle učitelů: Položka č. 6 **Jaké kompetence podle Vás asistent pedagoga vykonává?**

Graf č. 4 Kompetence asistenta pedagoga z pohledů učitelů

Zdroj: vlastní zpracování

Jak lze z grafu č. 4 vyčíst, většina učitelů dobře zná kompetence asistenta pedagoga. Všichni učitelé správně uvedli, že mezi činnosti asistenta pedagoga patří individuální práce se žákem se speciálními vzdělávacími potřebami, 23 učitelů (19,7 %) odpovědělo, že další činností asistenta pedagoga je pomoc učiteli při výchovné a vzdělávací činnosti, 21 učitelů (17,9 %) odpovědělo, že by měl, asistent pedagoga pomáhat při tvorbě IVP.

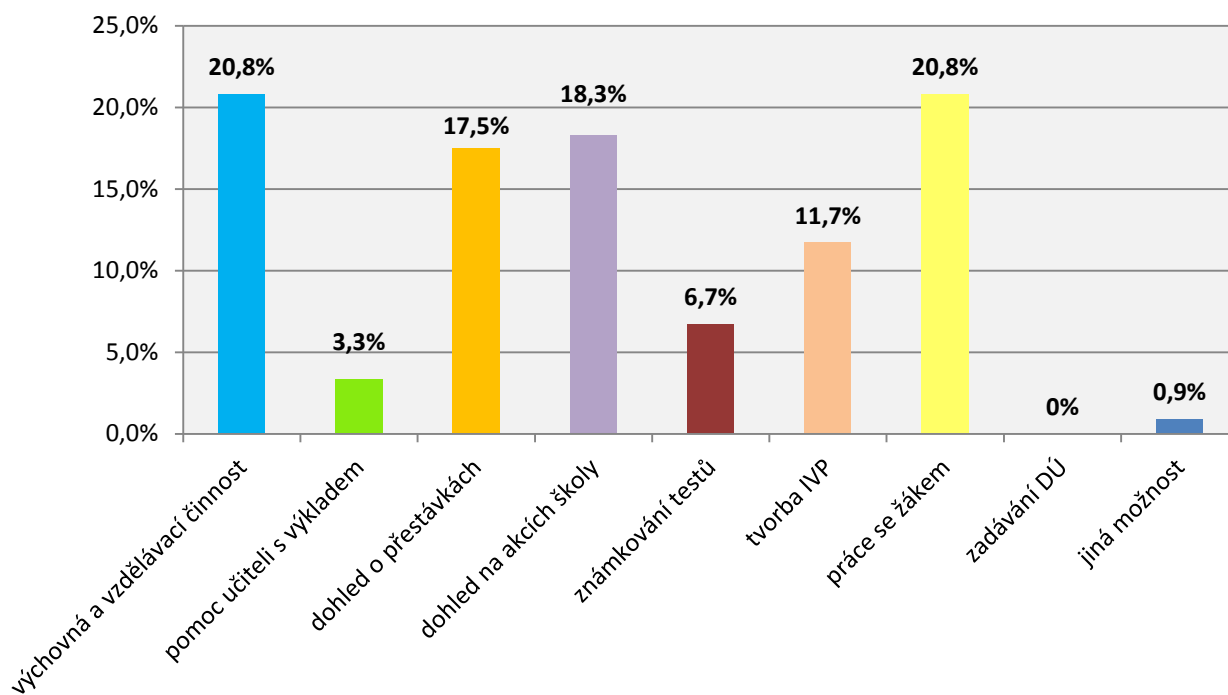
Dle platné legislativy mezi kompetence asistenta pedagoga nepatří pomoc učiteli při výkladu probírané látky (to mezi svou odpověď uvedlo 1,7 %, což tak učinili 2 kantoři), pomoc pedagogickým pracovníkům při opravách a známkování testů (odpověď uvedlo 5,9 %, což tak učinili 3 kantoři).

což je 7 kantorů) a také mezi kompetence asistenta pedagoga nepatří zadávání domácích úkolů na místo učitele (odpověď uvedlo 1,7 %, což jsou dva kantoři). Učitelé tak odpovídali na základě zkušenosti, že i tyto činnosti asistent pedagoga během své praxe vykonává, jak i následně vychází z grafu č. 5. Kdy 8 učitelů (6,7 %) odpovědělo, že asistenti pomáhají na dané škole s opravou a známkování testů a 4 učitelé (3,3 %) odpovědělo, že pomáhají s výkladem probírané látky.

Jeden učitel uvedl, že mezi jiné kompetence asistenta pedagoga patří kontakt s rodiči dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami a měl naprostou pravdu.

Položka č. 7 Jaké činnosti vykonává asistent pedagoga u Vás ve škole?

Graf č. 5 Činnosti, které asistent pedagoga vykonává na základní škole

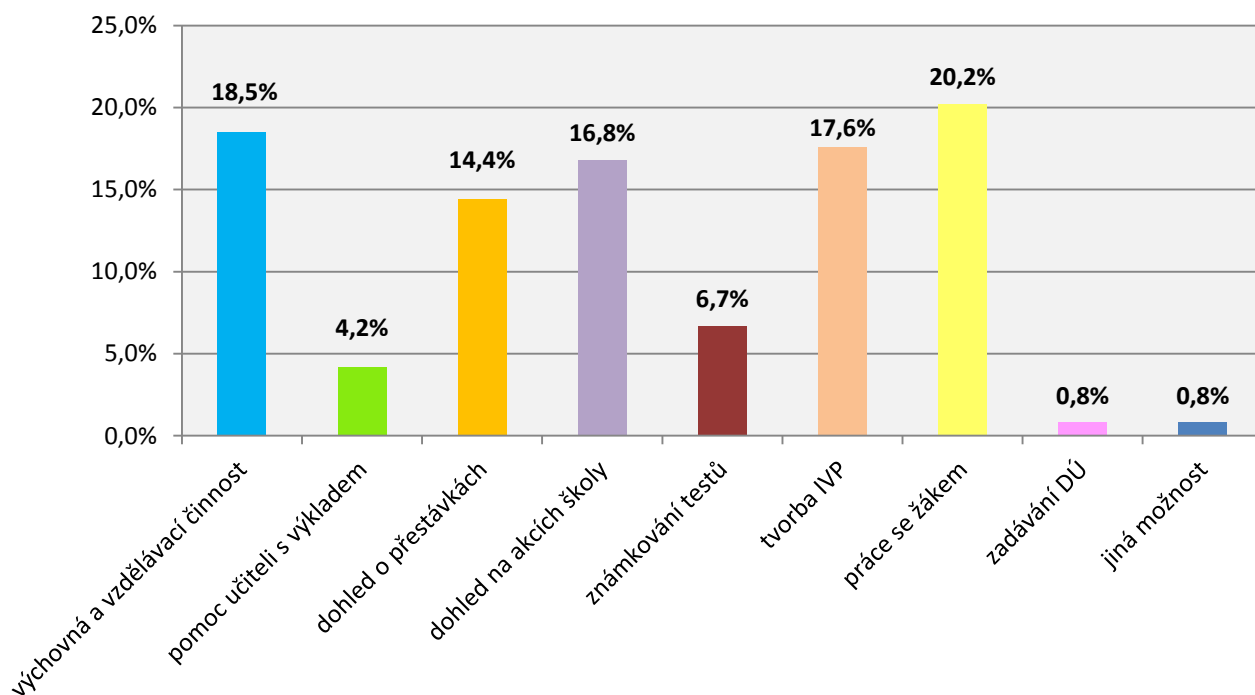
Zdroj: vlastní zpracování

Učitelé na otázku, jaké činnosti vykonává asistent pedagoga v dané škole, odpovídali téměř shodně, jako na otázku předešlou, pouze možnost zadávání domácích úkolů na místo pedagoga nikdo nevyužil. Na druhou stranu všichni učitelé se shodli, že asistenti pomáhají při výchovné a vzdělávací činnosti a individuálně pracují s daným žákem ve třídě.

Jeden z učitelů dále uvedl, že asistent pedagoga při absenci učitele předává přípravu na hodinu suplujícím učitelům a dohlíží na stejný chod činností zavedený ve třídě (plnění služby ve třídě, sběr sešitů, ...).

Položka č. 8 Jaké činnosti byste ocenily, aby asistent pedagoga vykonával?

Graf č. 6 Činnosti asistenta pedagoga, které si učitelé přejí, aby vykonával

Zdroj: vlastní zpracování

Ve velké míře se učitelé opět shodli, že by si přáli, aby asistent pedagoga individuálně pracoval s daným žákem (20,2 %), pomáhal při výchovné a vzdělávací činnosti (18,5 %), spolupracoval na tvorbě IVP (17,6 %), zajišťoval dohled na akcích (16,8 %) školy a během přestávek (14,4 %)

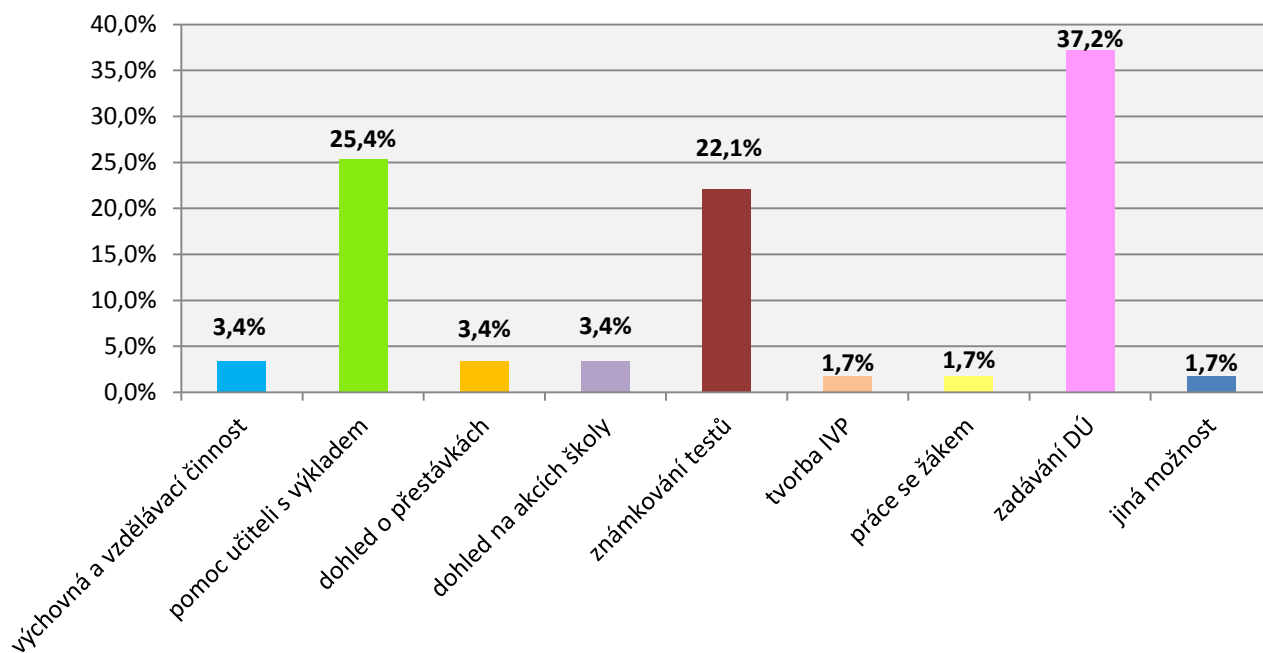
Jeden z kantorů by navíc ocenil, aby asistent pedagoga pomáhal žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami v sebeobsluze, při komunikaci mezi učiteli, žáky, rodiči. Pomáhal pedagogovi s prací ve třídě, aby se mohl pedagog sám věnovat danému žákovi.

Asistenti pedagoga uvádí, že jsou se svými kompetencemi spokojeni, jeden by si chtěl zkusit vést vyučovací hodinu místo učitele. Někteří asistenti by chtěli mít možnost dovysvětlit dané učivo či pracovat s více dětmi intenzivněji, což je ovšem časově náročné a vyžaduje plné soustředění, což znám z vlastní zkušenosti, kdy se snažím jako asistent pedagoga být

nápomocná třem žákům najednou zejména v hodinách matematiky a českého jazyka, bohužel není to vždy možné.

Položka č. 9 Jaké činnosti nechcete, aby asistent pedagoga vykonával?

Graf č. 7 Činnosti asistenta pedagoga, které učitelé nechtějí, aby vykonával

Zdroj: vlastní zpracování

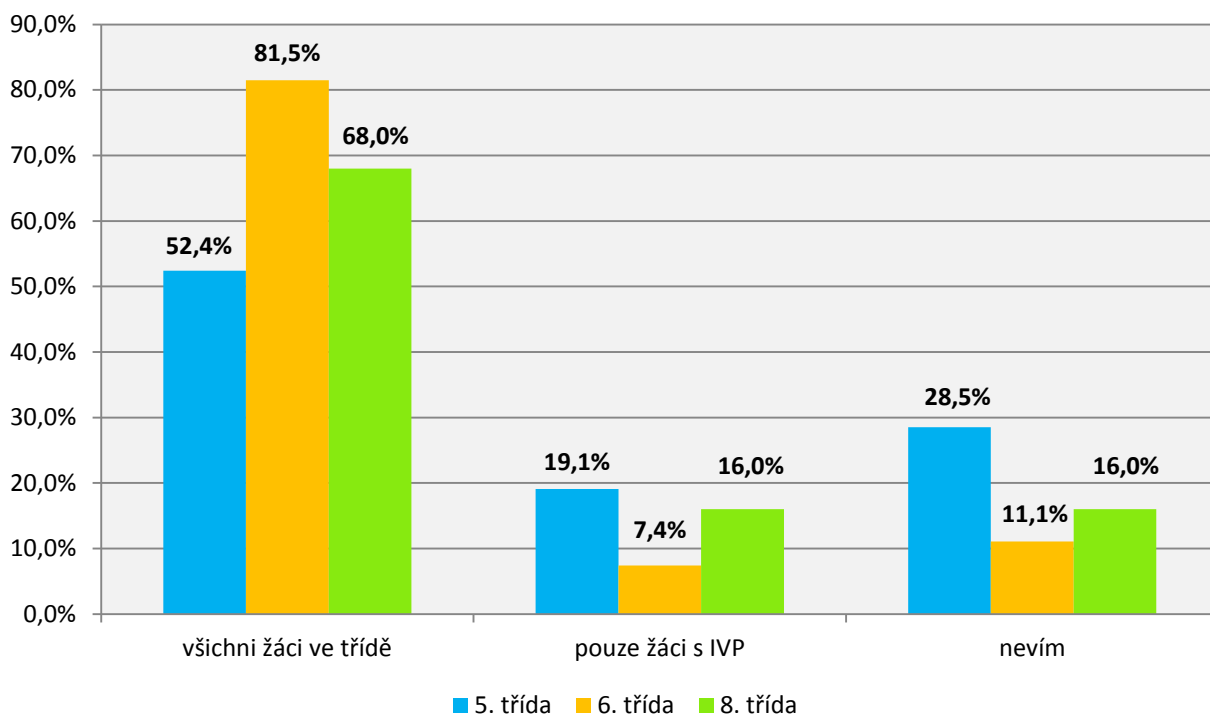
Nejvíce kantorů se shodlo, že nechtějí, aby asistent pedagoga zadával domácí úkoly místo nich (22 učitelů; 37,2%), pomáhali s výkladem učiva (15 učitelů; 25,4 %) a s opravou a známkováním písemných prací (13 učitelů; 22,1 %).

Taktéž by asistenti nechtěli opravovat písemné práce místo učitele, vést vyučování či zajišťovat dozor během přestávek. Já osobně bych uvítala, aby asistenti vykonávali dohled o přestávkách jen minimálně, protože žák občas potřebuje pomoc s úkolem, který nestihl během vyučování nebo jiný žák ze třídy požádá o radu, pomoc. V takových případech je velmi obtížné i vykonávat dozor na chodbách.

Položky vycházející z dílčí otázky: Jaké jsou vztahy mezi asistentem pedagoga a žáky ve třídě?

Dle žáků: Položka č. 4 **Kdo může podle tebe požádat asistenta pedagoga o pomoc?**

Graf č. 8 Komu může pomoci dle žáků asistent pedagoga

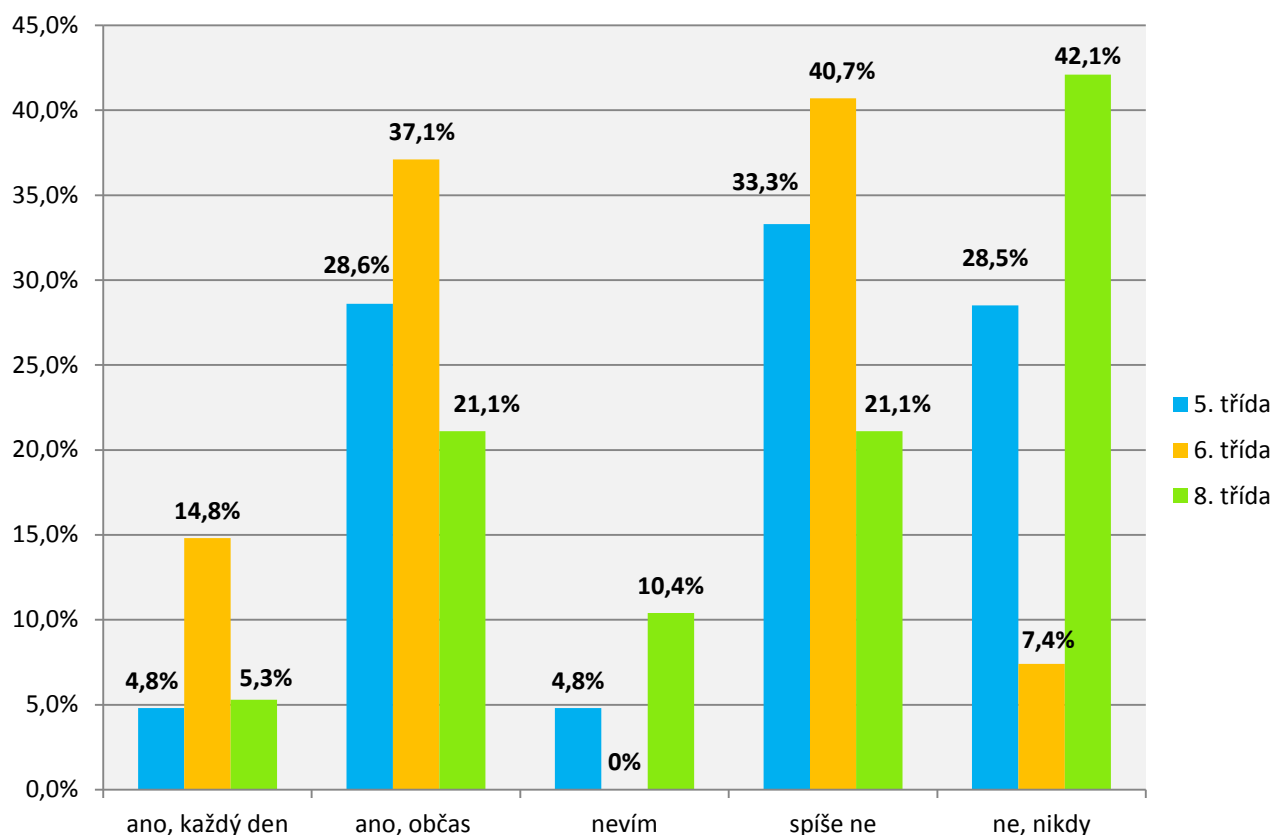

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 8 vyplývá, že více jak polovina žáků z jednotlivých tříd jsou dobře informováni o tom, že o pomoc asistenta pedagoga mohou požádat všichni žáci, i když jsou asistenti pedagoga ve třídě zejména pro žáky s individuálním vzdělávacím plánem. S touto odpovědí souhlasí i dotazovaní asistenti pedagoga působící na dané základní škole.

Položka č. 5 Využíváš pomoc asistenta pedagoga?

Graf č. 9 Frekvence pomoci asistenta pedagoga jednotlivým žákům

Zdroj: vlastní zpracování

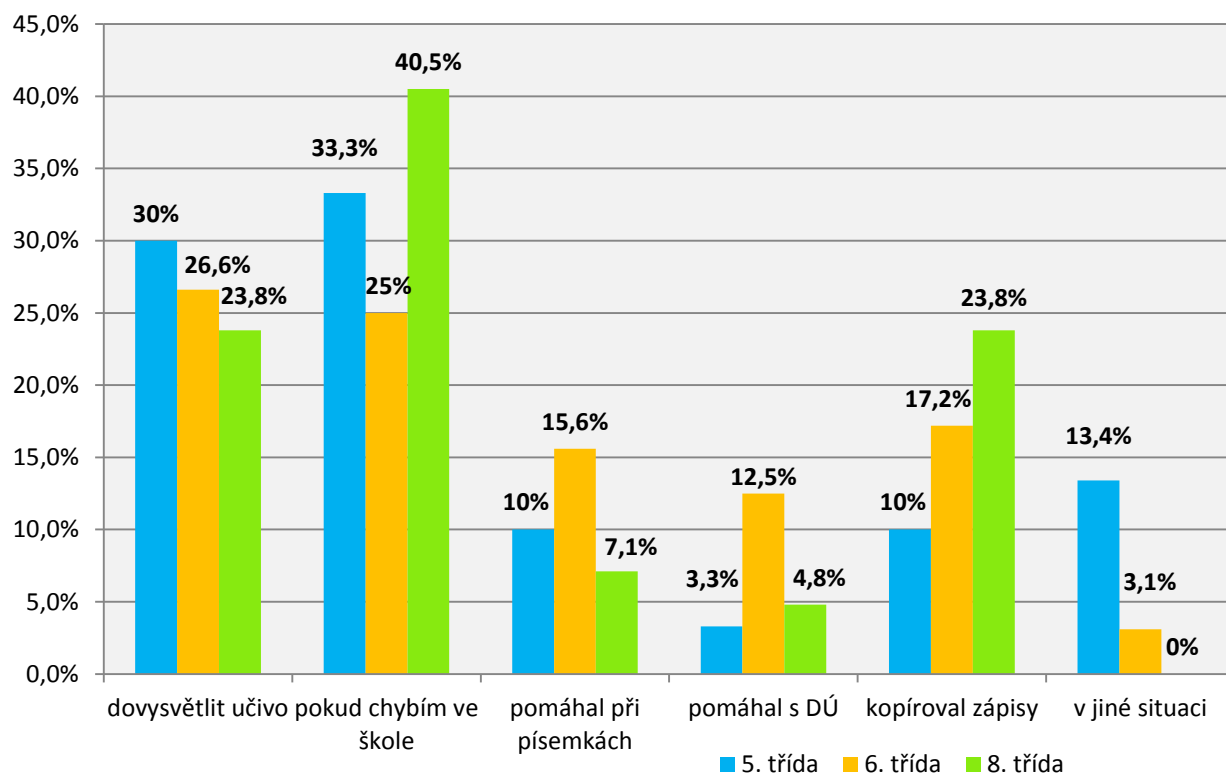
Pátá otázka z dotazníku měla za úkol zjistit, jak často žáci využívají pomoc asistenta pedagoga. Z grafu č. 9 lze vyčíst, že 15 žáků (63,2 %) pomoc asistenta pedagoga vůbec či spíše nevyužívají, jen 7 žáků (21,1 %) občas o pomoc požádají. Třináct žáků (48,1 %) z 6. třídy taktéž nevyužívají či spíše nevyužívají pomoc asistenta a 10 žáků (37,1 %) tuto možnost pomoci využijí. Též 15 žáků (61,8 %) z 5. třídy vyhledává pomoc asistenta pedagoga minimálně, 6 žáků (28,6 %) občas pomoc využijí.

Žáci, kteří odpověděli, že využívají pomoc asistenta pedagoga každý den, jsou žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je asistent pedagoga k dispozici každý den, téměř v každé hodině.

Odpovědi žáků ze všech tříd jsou velmi podobné, většina z nich pomoc asistenta využívá velmi v malé míře. Myslím si, že je to dobře, protože tím se stávají samostatnější a soběstačnější.

Položka č. 6 V čem bys chtěl(a), aby ti asistent pedagoga ve škole pomáhal?

Graf č. 10 Žádaná pomoc žáků od asistenta pedagoga

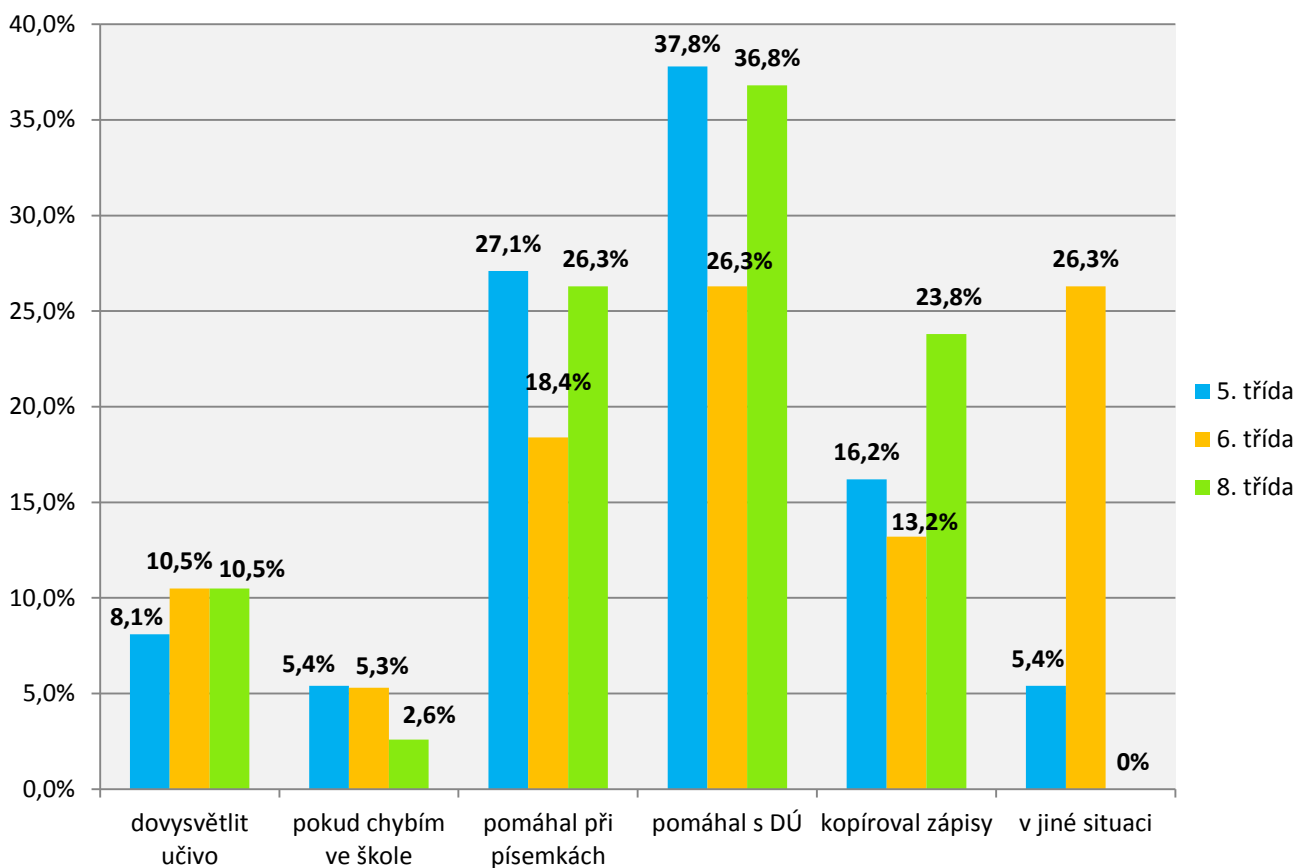
Zdroj: vlastní zpracování

Cílem šesté výzkumné otázky bylo zjistit, jakou pomoc by žáci ze strany asistenta pedagoga uvítali. Převážná část všech žáků osmé, šesté a páté třídy by chtěli, aby jim asistent pedagoga buď pomohl pochopit probíranou látku, dal jim k dispozici zápisy v tištěné podobě, pokud si je nestíhají zaznamenat v hodině či jim řekl veškeré informace, které zameškali z důvodu nepřítomnosti ve škole.

Podle mého názoru by bylo mnohem lepší možností, aby jim tyto informace poskytl spolužáci. Protože touto cestou budou žáci samostatnější a vytvářejí si dobré přátelské vztahy se spolužáky. V případě, kdy jim veškeré informace vždy poskytne pouze asistent pedagoga, vede k tomu, že se mohou žáci vyhranit s třídního kolektivu ba dokonce i hůře stát se terčem šikany ze strany spolužáků.

Položka č. 7 V čem bys nechtěl(a), aby ti asistent pedagoga ve škole pomáhal?

Graf č. 11 Nežádoucí pomoc žákům od asistenta pedagoga

Zdroj: vlastní zpracování

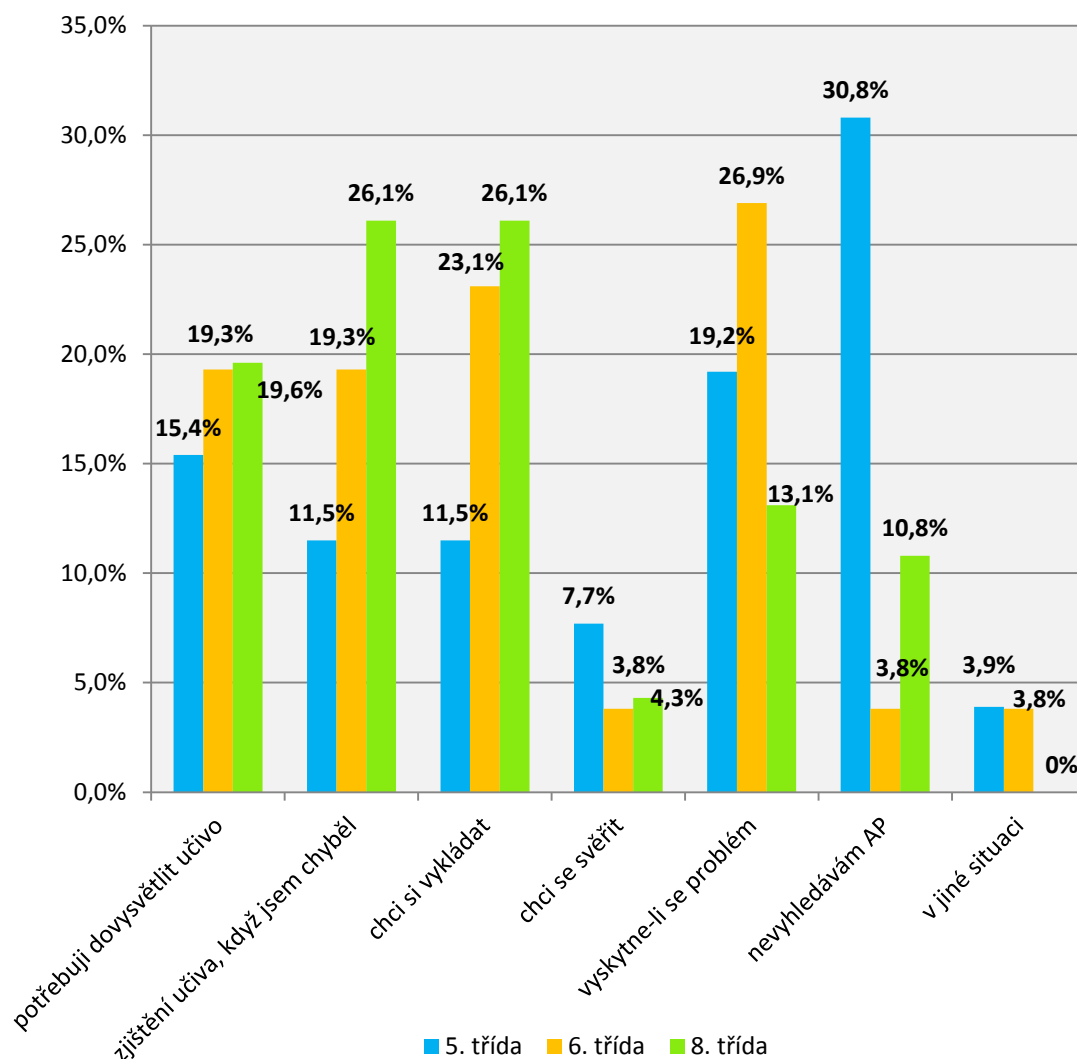
Z grafu č. 11 lze vyčíst, že převážná část žáků si nepřeje, aby jim asistent pedagoga pomáhal s domácími úkoly či jim dovysvětlil zadání písemných prací.

Deset žáků (26,3 %) šesté třídy odpovědělo, že neví, jaká pomoc by jim od asistenta pedagoga nevyhovovala, a jeden z nich odpověděl, že si nepřeje, aby asistent pedagoga diktoval dyslektikům věty během vyučování a přestávek.

Myslím si, že je velmi dobře, že si žáci nepřejí, aby jim asistent pedagoga pomáhal domácími úkoly, protože je vždy lepší, když si domácí přípravu každý udělá sám a tím zjistí, zda danému učivo rozumí či nikoliv.

Položka č. 8 V jakých situacích se baviš s asistentem pedagoga?

Graf č. 12 Situace, kdy žáci komunikují s asistentem pedagoga

Zdroj: vlastní zpracování

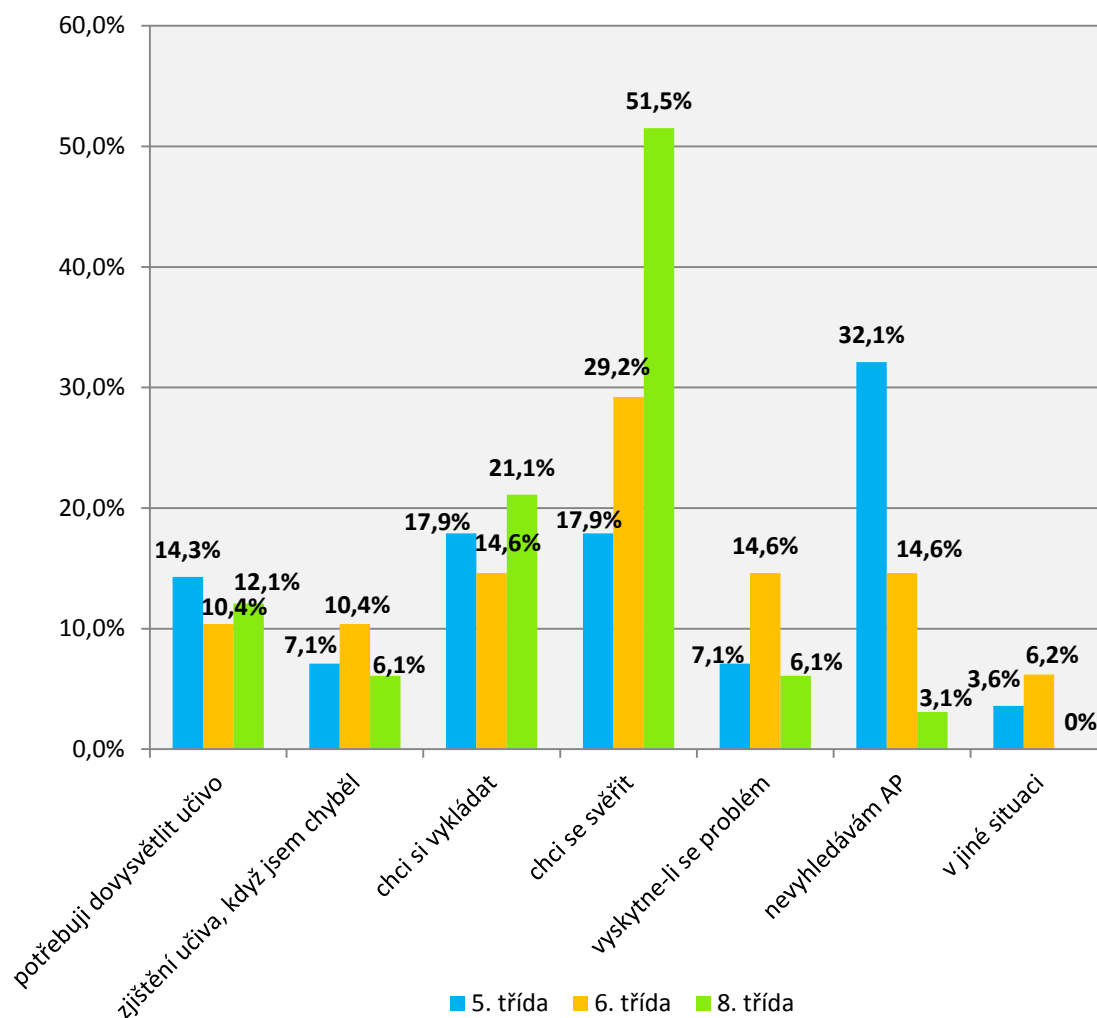
Dle grafu č. 12 vyplývá, že žáci z osmé třídy komunikují nejvíce s asistentem pedagoga v situacích, kdy si chtějí povykládat nebo zjistit, co bylo probíráno v době, kdy nebyli přítomni ve škole (24 žáků; 52,2 %). Žáci z 6. třídy stejně jako žáci z osmé třídy komunikují s asistentem pedagoga v případě, kdy si chtějí povykládat, ale i v situaci, kdy se vyskytne nějaký problém (např. poničení školního majetku, neshody mezi spolužáky, zapomenutí školních pomůcek, apod.). Překvapilo mě, že žáci z páté třídy nejvíce odpověděli (8 žáků; 30,8 %), že nevychledávají situace, kdy by komunikovali s asistentem pedagoga. Domníva-

la jsem se, že právě oni budou nejvíce komunikovat s asistentem pedagoga za účel si povykládat.

Sami asistenti pedagoga se shodují, že žáci s nimi nejčastěji komunikují v případech, kdy potřebují dovysvětlit probíranou látku, pokud se vyskytne nějaký problém nebo si chtějí jen povykládat.

Položka č. 9 V jakých situacích se nebavíš s asistentem pedagoga?

Graf č. 13 Situace, kdy žáci nekomunikují s asistentem pedagoga

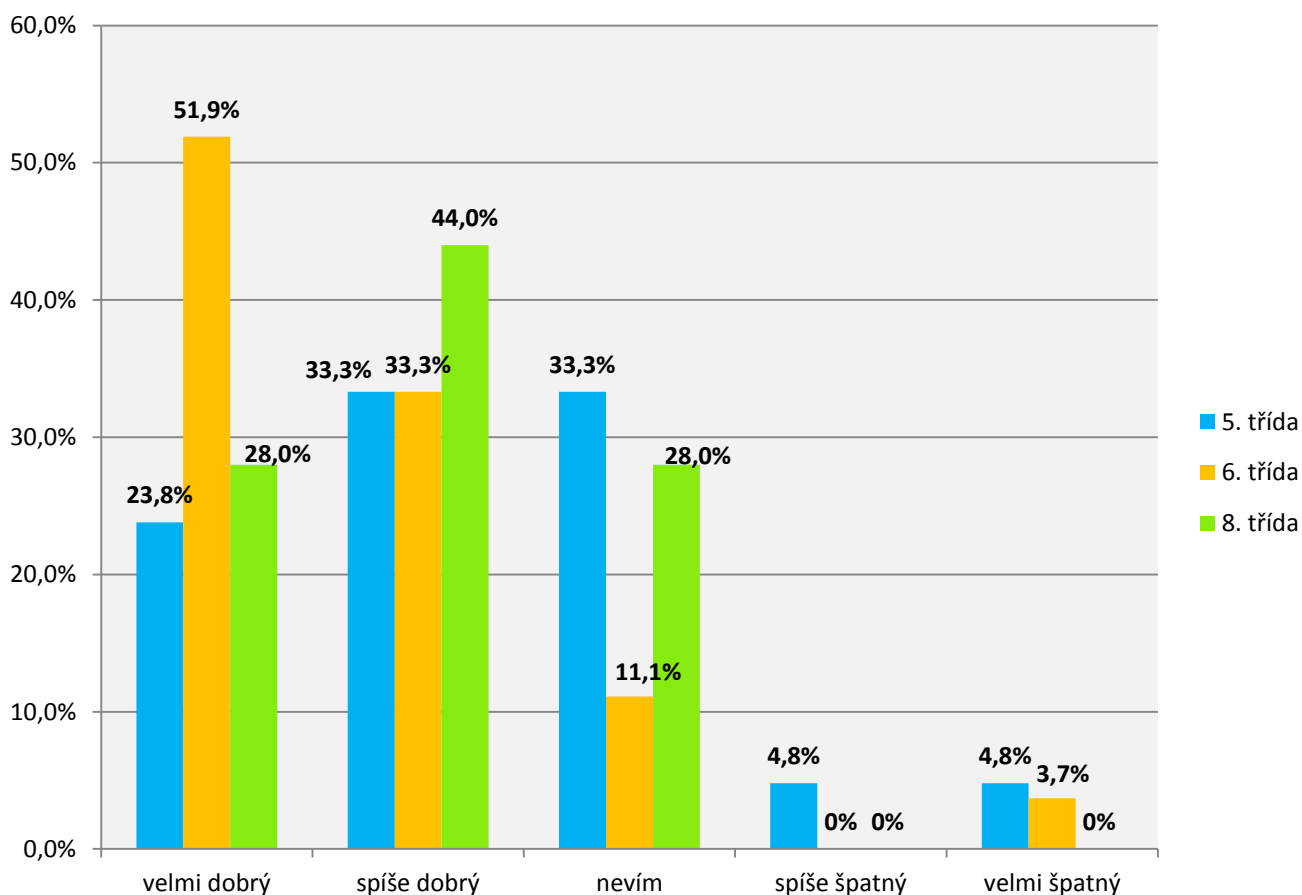
Zdroj: vlastní zpracování

Dle grafu č. 13 vyplývá, že žáci se nechtějí svěřovat asistentovi pedagoga. Což je velmi pochopitelné, protože asistent pedagoga úzce spolupracuje s pedagogem, též se zákonnými zástupci žáků, a proto se podle mého názoru domnívají, že asistent pedagoga není vhodnou

osobou, které se mají svěřit. Najdou se však i žáci, kteří se asistentovi pedagoga svěřují (vyplývá to z grafu č. 12), ale podle mě záleží i na tom, jaký vztah si asistent pedagoga se žáky vytvoří.

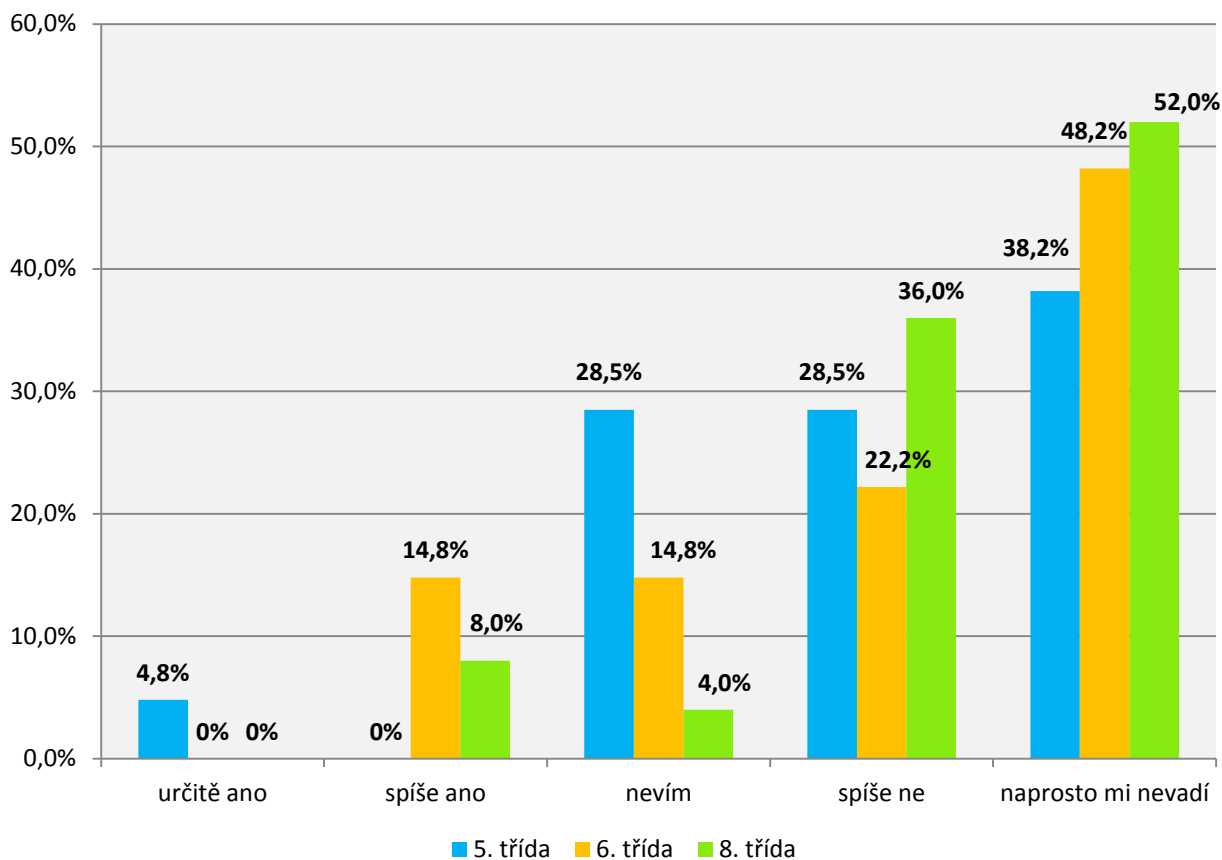
Položka č. 10 Jaký vztah máš s asistentem pedagoga?

Graf č. 14 Vztah žáků s asistentem pedagoga

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 14 vykresluje, jaký vztah mají žáci s asistentem pedagoga. Více jak polovina žáků šesté třídy uvedlo, že má s asistentem pedagoga velmi dobrý vztah a 33,3 %, což je 9 žáků odpovědělo, že má s asistentem spíše dobrý vztah. I ostatní žáci z osmé a páté třídy hodnotí vztah s asistentem spíše kladně.

Položka č. 11 **Vadí ti přítomnost asistenta pedagoga ve třídě?**Graf č. 15 *Vliv přítomnosti asistenta pedagoga na žáky ve třídě*

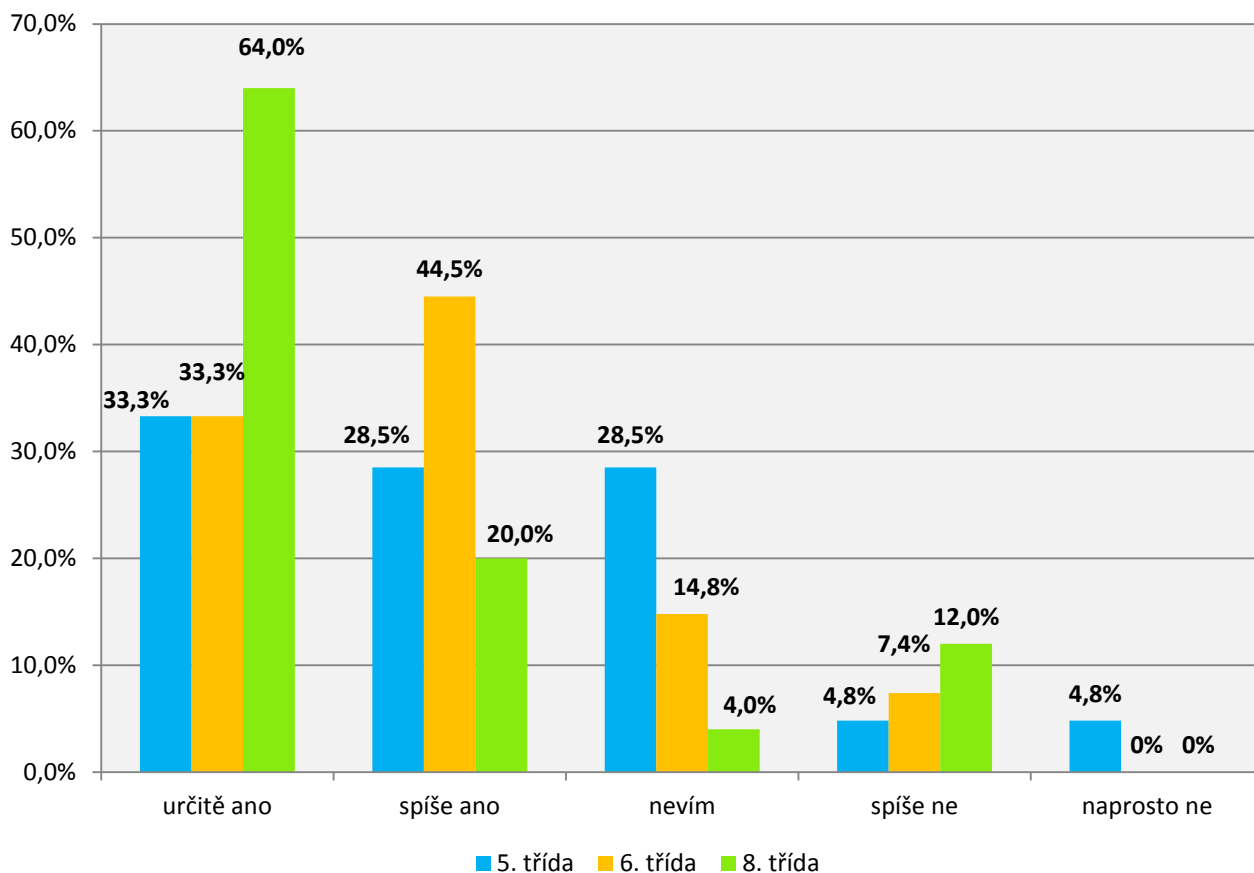
Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 15 nám potvrzuje hledisko, že žáci mají s asistentem pedagoga dobrý vztah, protože i na otázku: „Vadí ti přítomnost asistenta pedagoga ve třídě?“ odpovídali nejčastěji, že jim přítomnost asistenta ve třídě naprosto nevadí, popřípadě spíše nevadí.

Je velmi žádoucí, aby měli žáci s asistentem pedagoga dobrý vztah, zejména žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, protože jinak by spolupráce mezi žákem a asistentem byla velmi obtížná.

Položka č. 12 **Myslíš si, že je přítomnost asistenta pedagoga ve vaší třídě nutná?**

Graf č. 16 *Nutnost asistenta pedagoga ve třídě*

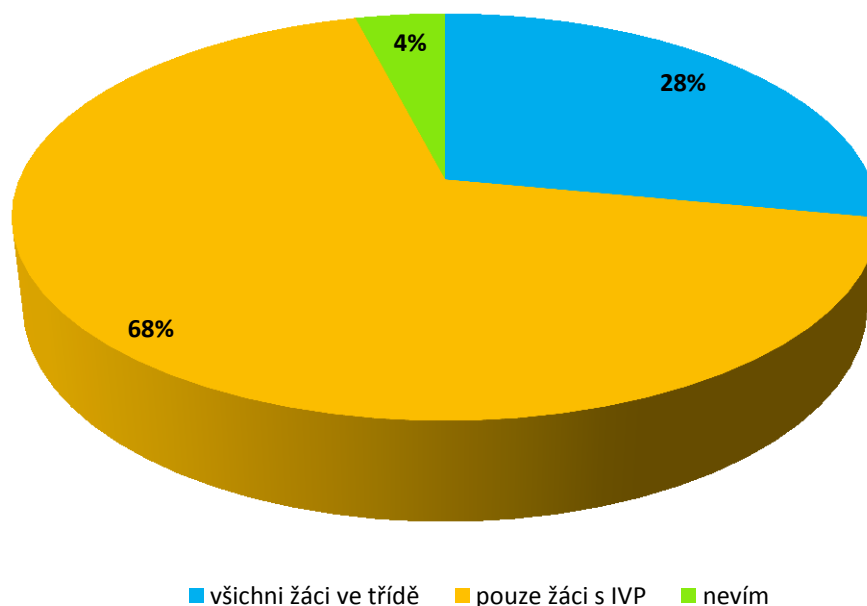

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 12 byla do dotazníků zařazena z důvodu zjištění, zda žáci práci asistenta pedagoga považují za efektivní či zcela zbytečnou. Jak z grafu č. 16 vyplývá, sami žáci si myslí, že přítomnost asistenta pedagoga ve třídě je potřebná. Zejména žáci osmé třídy považují přítomnost asistenta pedagoga ve třídě za nezbytnou. Je to z toho důvodu, protože mají ve třídě spolužáka, který má vážná tělesná omezení a bez pomoci asistenta pedagoga by se v běžné základní škole neobešel.

Dle učitelů: Položka č. 13 **Kdo využívá asistenta pedagoga ve třídě?**

Graf č. 17 Žáci, kteří využívají pomoc asistenta pedagoga

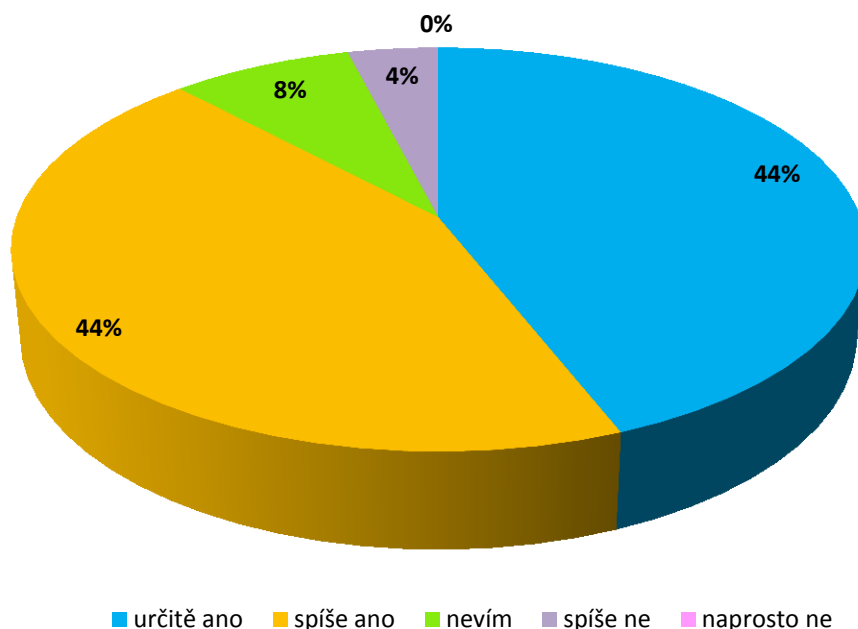
Zdroj: vlastní zpracování

Sedmnáct pedagogů, což je 68 % se domnívá, že pomoc asistenta pedagoga využívají jen žáci s individuálním vzdělávacím plánem, 28 % (7 učitelů) si myslí, že pomoc využívají všichni žáci a 4 % (1 učitel) nedokáže situaci posoudit. Avšak z grafu č. 9 vyplývá, že pomoc asistenta pedagoga využívají téměř všichni žáci a ne pouze jen žáci s individuálním vzdělávacím plánem.

Asistenti na dané základní škole potvrdili, že jejich pomoc využívají všichni žáci bez rozdílu, zda jsou vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu.

Položka č. 14 **Myslíte si, že asistent pedagoga ovlivňuje klima ve třídě?**

Graf č. 18 Vliv asistenta pedagoga na klima ve třídě

Zdroj: vlastní zpracování

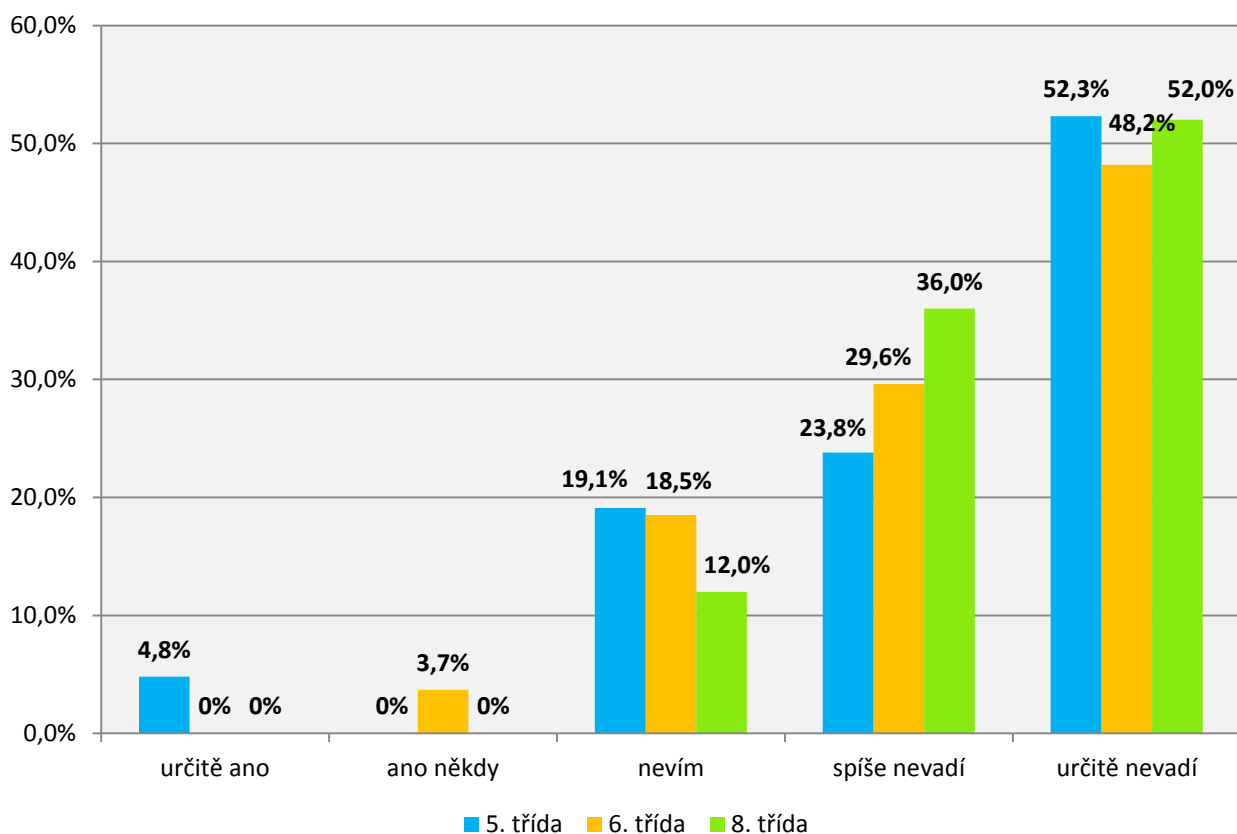
Jak z grafu č. 18 vyplývá 22 kantorů, což je 88 %, se domnívá, že asistent pedagoga ovlivňuje klima ve třídě a s tímto výrokem zcela souhlasím, avšak velmi závisí na tom, jaký přístup má k dané práci samotný asistent pedagoga.

Jedna paní učitelka v dotazníku uvedla, že: „Velmi záleží na osobnosti asistenta pedagoga. Tuto práci nemůže dělat každý. Pokud je to člověk, který tu práci dělá rád, dobře a poctivě, stává se přirozenou součástí třídy a je pak přínosem žákům i učitelům.“

Položky vycházející z dílčí otázky: Jaká je spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem?

Dle žáků: Položka č. 14 **Myslíš si, že vadí učitelům přítomnost asistenta pedagoga v hodinách?**

Graf č. 19 Vliv přítomnosti asistenta pedagoga na pedagoga během výuky podle žáků

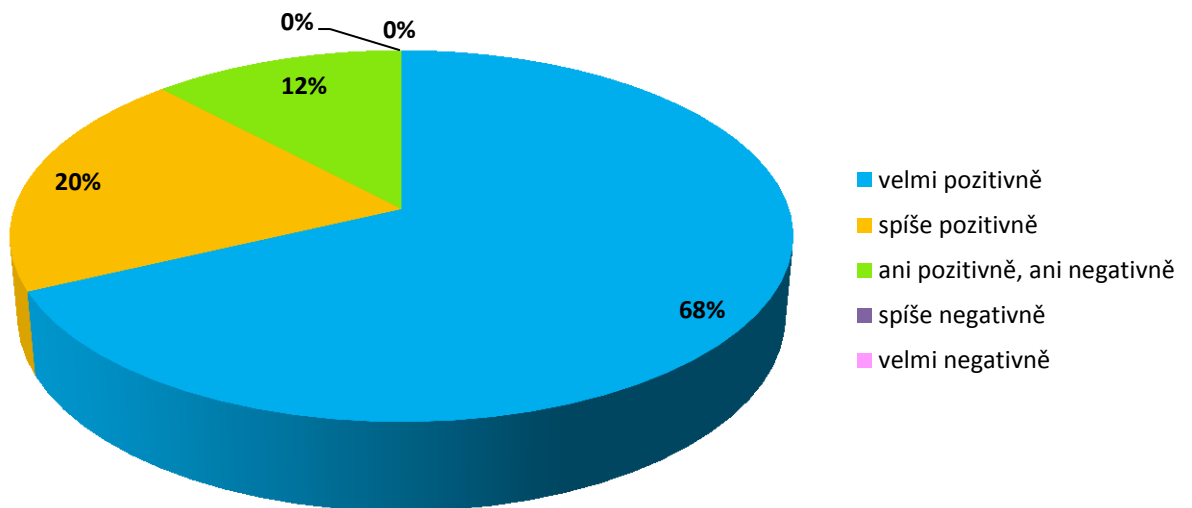

Zdroj: vlastní zpracování

Žáci nám díky položce č. 14 „Myslíš si, že vadí učitelům přítomnost asistenta pedagoga v hodinách?“ mohli nastínit, jak vidí vzájemnou spolupráci mezi asistentem pedagoga a vyučujícím. Domnívají se, že vzájemná spolupráce je velmi dobrá, protože většina z nich na otázku odpověděla, že si myslí, že učitelům přítomnost asistenta pedagoga v hodinách určitě nevadí, anebo spíše nevadí.

Dle učitelů: Položka č. 10 **Jak hodnotíte přínos asistenta pedagoga u Vás ve škole?**

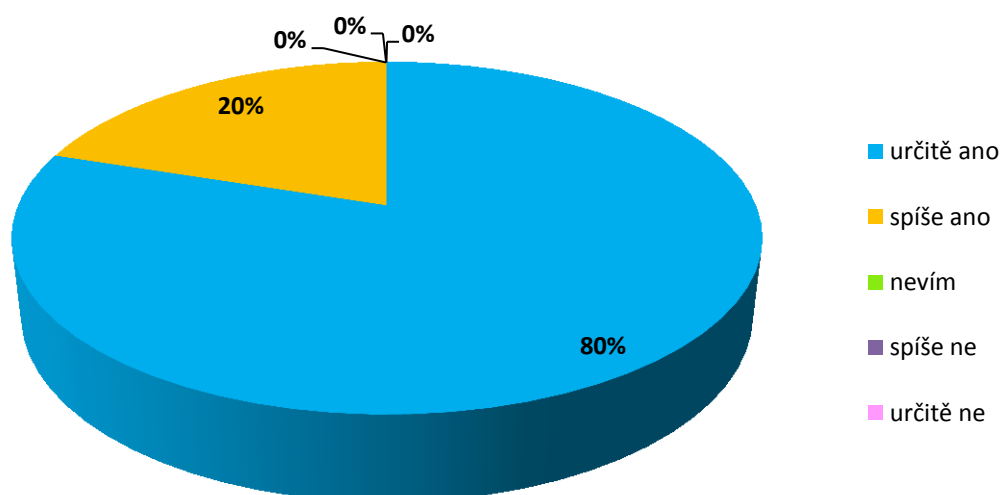
Graf č. 20 *Přínos asistenta pedagoga ve škole*

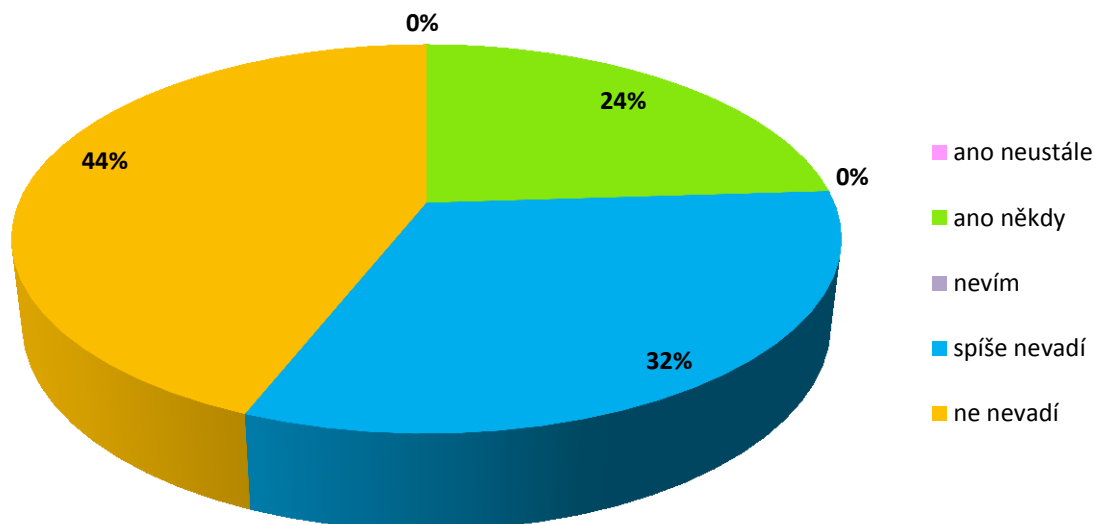
Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 11 **Máte pocit, že je asistent pedagoga potřebný na Vaší škole?**

Graf č. 21 *Potřebnost asistenta pedagoga ve škole*

Zdroj: vlastní zpracování

Položka č. 12 **Vadí Vám přítomnost asistenta pedagoga při výuce?**Graf č. 22 *Vliv přítomnosti asistenta pedagoga na pedagoga během výuky*

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafů č. 20, 21, 22 vyplývá, že učitelé práci asistenta pedagoga hodnotí velmi kladně, také se domnívají, že přítomnost asistenta pedagoga je ve škole potřebná.

Na otázku „Vadí Vám přítomnost asistenta pedagoga při výuce?“ 11 učitelů, 44 % odpovědělo „ne nevadí“ a 8 učitelů, 32 % „spíše nevadí“.

Šest kantorů, tj. 24 % uvedlo v odpovědi, že jim někdy přítomnost asistenta pedagoga ve výuce vadí a vysvětlili, v jakých situacích k tomu dochází.

- „Je to kontrola mé práce. A práce se vždy nemusí podařit.“
- „Cítím se volněji v určitých situacích, když jsem pouze s dětmi bez přítomnosti dospělé osoby.“
- „Při práci mluví na žáka a tím ruší zbytek třídy. Někdy během výkladu mluví na žáka a tím mě vyrušuje.“
- „Když komunikace mezi asistentem a žákem ruší ostatní žáky.“
- „Při neposlušnosti žáka, který nedbá pokynů asistenta (ani vyučujícího) a ruší oba mluvením, nebo zdržuje nepřipraveností na daný předmět (rodiče nespolupracují).“

6 SHRUTÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI

V praktické části byly interpretovány odpovědi všech respondentů, týkající se pohledu učitelů a žáků základní školy na profesi asistenta pedagoga.

Výzkumným cílem bylo zjistit, jaká je dle respondentů pracovní náplň asistenta pedagoga na základní škole, a jak tato práce asistenta pedagoga ovlivňuje samotnou výuku. Zda je tato činnost efektivní, jak z pohledu učitelů, tak z pohledu žáků. Výzkumné šetření bylo zaměřeno na respondenty, kteří mají již s prací asistenta pedagoga zkušenost.

Před samotným výzkumem byl proveden předvýzkum, z důvodu zjištění, zda žáci jednotlivým otázkám porozumějí. Na základě získaných poznatků z předvýzkumu, bylo zjištěno, že je nezbytné některé položky v dotazníku upravit.

Dle získaných informací z dotazníkového šetření lze vyvodit, že žáci i učitelé jsou dobře obeznámeni s jednotlivými kompetencemi asistenta pedagoga. Bylo též zjištěno, že asistenti pedagoga v určitých situacích vykonávají činnosti nad rámec své pracovní náplně a díky tomu usnadňují práci samotných pedagogů. Asistenti pedagoga by však uvítali, kdyby nemuseli zajišťovat dohled v době přestávek a mohli se více věnovat, jak žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami, tak i ostatním žákům ve třídě.

Dále bylo zjištěno, že vztahy mezi žáky a asistentem pedagoga jsou na základní škole ve velké míře kladné. Asistenti pedagoga jsou nápomocní všem žákům ve třídě bez rozdílu, zda jsou vzděláváni podle individuálního vzdělávacího plánu. Řada žáků komunikuje s asistentem pedagoga za účelem, aby jim dovysvětlil probíranou látku, informoval je o tom, co bylo probíráno během jejich nepřítomnosti ve škole anebo jen proto, aby si s asistentem pedagoga povykládali. V některých případech se žáci přicházejí asistentovi svěřit se svými problémy.

Také bylo zjištěno, že vztahy mezi asistentem pedagoga a učiteli jsou stejně jako u žáků velmi dobré. Učitelům přítomnost asistenta ve vyučování téměř nevadí, pouze jen v některých situacích, např. cítí se během vyučování ze strany asistenta pedagoga kontrolování, ruší je komunikace mezi asistentem pedagoga a žákem. Učitelé se též domnívají, že přítomnost asistenta pedagoga na jejich škole je nezbytnou součástí.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaká je dle respondentů pracovní náplň asistenta pedagoga a jakou roli zaujímá mezi žáky a pedagogickými pracovníky. Téma bakalářské práce jsem zvolila z důvodu rostoucího zájmu o danou profesi ze strany odborníků, veřejnosti, ale zejména z osobního důvodu, jelikož mám osobní zkušenost s prací asistenta pedagoga a tudíž jsem chtěla zjistit, jaký pohled mají na danou roli samotní učitelé a žáci základní školy.

Teoretická část se zabývá vymezením pojmů inkluze a integrace, dále samotnou profesí asistenta pedagoga, vymezením jeho kompetencí, kvalifikačních a osobnostních předpokladů. Součástí teoretické části je i zmínka o výzkumu, který proběhl v roce 2013, jehož cílem byly zjistit, jaké formy a metody práce využívá asistent pedagoga během výuky i mimo ni.

V praktické části je popsán samotný výzkum zaměřený na pohled učitelů a žáků na práci asistenta pedagoga. V této části bakalářské práce je charakterizován výzkumný cíl práce. Úkolem práce bylo zmapovat dle odpovědí respondentů náplň pracovní činnosti asistenta pedagoga a vliv jeho práce na samotnou výuku žáků. Zda je tato činnost efektivní či nikoliv.

Výzkum proběhl na základě dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 98 respondentů, 25 učitelů a 73 žáků z páté, šesté a osmé třídy základní školy, kteří mají již osobní zkušenost s prací asistenta pedagoga. Z řad učitelů se jednalo o 22 žen a 3 muže, z řad žáků o 33 dívek a 40 chlapců.

Na základě informací zjištěných z dotazníků lze konstatovat, že žáci i učitelé znají dobře jednotlivé kompetence asistenta pedagoga. Dle výsledků bylo zjištěno, že asistenti pedagoga občas vykonávají činnosti nad rámec svých pracovních povinností a usnadňují tím práci samotným pedagogům.

Vztahy mezi žáky a asistentem pedagoga jsou ve velké míře dobré, lze říci až přátelské. Asistenti pedagoga jsou nápomocní všem žákům ve třídě bez rozdílu, zda jsou vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Řada žáků komunikuje s asistentem pedagoga za účelem, aby jim dovysvětlil probíranou látku, informoval je o tom, co bylo probíráno během jejich nepřítomnosti ve škole anebo jen proto, aby si s asistentem pedagoga povykládali. Někdy se žáci přicházejí asistentovi svěřit se svými problémy.

Dále bylo zjištěno, že také vztahy mezi asistentem pedagoga a učiteli jsou stejně jako u žáků velmi dobré. Učitelům přítomnost asistenta ve vyučování ve větší míře nevadí, jen občas, např. cítí se během vyučování ze strany asistenta pedagoga kontrolováni, ruší je komunikace mezi asistentem pedagoga a žákem. Učitelé se též domnívají, že přítomnost asistenta pedagoga na jejich škole je nezbytnou součástí vzdělávacího procesu

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BARTOŇOVÁ, M. *Současné trendy v edukaci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice*. Brno:MSD, 2005. ISBN 80-86633-37-3.
- [2] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.
- [3] KENDÍKOVÁ, J. *Asistent pedagoga*. Praha: Nakladatelství Dr. Josefa Raabe s.r.o., 2017. ISBN 978-80-7496-349-0.
- [4] KENDÍKOVÁ, J. *Vademecum asistenta pedagoga*. Praha: PASPARTA Publishing, s. r. o., 2016. ISBN 978-80-88163-12-1.
- [5] KOLÁŘ, Z. a kol. *Výkladový slovník z pedagogiky*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3710-2.
- [6] MATOUŠEK, O. *Slovník sociální péče*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.
- [7] MRÁZKOVÁ, J., KUCHARSKÁ, A. *Spolupráce školního speciálního pedagoga a asistenta pedagoga ve školách zapojených v projektu RAMPS-VIP III*. Praha, 2014. ISBN 978-80-7481-034-3.
- [8] NĚMEC, Z. a kol. *Asistence ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním*. Praha: Nová škola, o. p. s., 2014. ISBN 978-80-903631-9-9.
- [9] *Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů: Spolupráce s pedagogem* [online]. Nová škola, o.p.s.: © 2013 [cit. 2.4.2018].
<http://www.asistentpedagoga.cz/historie>.
- [10] *Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů: Spolupráce s pedagogem* [online]. Nová škola, o.p.s.: © 2013 [cit. 2.4.2018]. Dostupné z:
<http://www.asistentpedagoga.cz/spoluprace-s-pedagogem>.
- [11] PRŮCHA, J., MAREŠ, J., WALTEROVÁ, E. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.
- [12] SKUTEČ, kolektiv autorů *Příručka o práci asistenta pedagoga*. Skuteč, 2014. Registrační číslo CZ.1.07/1.2.29/01.0003.
- [13] SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1733-3.

- [14] TEPLÁ, M., FELCMANOVÁ, L. *Asistent pedagoga: Jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách*. Praha: POLY+, s. r. o., 2016. ISBN 978-80-87963-33-3.
- [15] UZLOVÁ, I. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-764.
- [16] VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.
- [17] VEJROCHOVÁ MORÁVKOVÁ, M. a kolektiv *Standard práce asistenta pedagoga*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4722-3.
- [18] Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
- [19] Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- [20] Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).
- [21] Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů v platném znění.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

§	paragraf
ADHD	porucha pozornosti s hyperaktivitou
AP	asistent pedagoga
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
cit.	citace
č.	číslo
IVP	individuální vzdělávací plán
např.	například
odst.	odstavec
Sb.	sbírka
str.	strana
tj.	to je
tzv.	tak zvaný

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf č. 1 Počet dětí v jednotlivých třídách</i>	31
<i>Graf č. 2 Věkové struktura učitelů</i>	31
<i>Graf č. 3 Kompetence asistenta pedagoga z pohledu žáků základní školy.....</i>	34
<i>Graf č. 4 Kompetence asistenta pedagoga z pohledů učitelů</i>	35
<i>Graf č. 5 Činnosti, které asistent pedagoga vykonává na základní škole.....</i>	36
<i>Graf č. 6 Činnosti asistenta pedagoga, které si učitelé přejí, aby vykonával</i>	37
<i>Graf č. 7 Činnosti asistenta pedagoga, které učitelé nechtějí, aby vykonával</i>	38
<i>Graf č. 8 Komu může pomoci dle žáků asistent pedagoga</i>	39
<i>Graf č. 9 Frekvence pomoci asistenta pedagoga jednotlivým žákům</i>	40
<i>Graf č. 10 Žádaná pomoc žáků od asistenta pedagoga</i>	41
<i>Graf č. 11 Nežádoucí pomoc žákům od asistenta pedagoga</i>	42
<i>Graf č. 12 Situace, kdy žáci komunikují s asistentem pedagoga</i>	43
<i>Graf č. 13 Situace, kdy žáci nekomunikují s asistentem pedagoga.....</i>	44
<i>Graf č. 14 Vztah žáků s asistentem pedagoga</i>	45
<i>Graf č. 15 Vliv přítomnosti asistenta pedagoga na žáky ve třídě</i>	46
<i>Graf č. 16 Nutnost asistenta pedagoga ve třídě.....</i>	47
<i>Graf č. 17 Žáci, kteří využívají pomoc asistenta pedagoga</i>	48
<i>Graf č. 18 Vliv asistenta pedagoga na klima ve třídě.....</i>	49
<i>Graf č. 19 Vliv přítomnosti asistenta pedagoga na pedagoga během výuky podle žáků</i>	50
<i>Graf č. 20 Přínos asistenta pedagoga ve škole</i>	51
<i>Graf č. 21 Potřebnost asistenta pedagoga ve škole</i>	51
<i>Graf č. 22 Vliv přítomnosti asistenta pedagoga na pedagoga během výuky</i>	52

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka č. 1 Návratnost dotazníků</i>	<i>30</i>
<i>Tabulka č. 2 Délka spolupráce učitelů a žáků s asistentem pedagoga</i>	<i>32</i>

SEZNAM PŘÍLOH

P I – Dotazník pro učitele

P II – Dotazník pro žáky

P III – Anketa pro asistenty pedagoga

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO UČITELE

Dobrý den,

jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně oboru Sociální pedagogika. Téma mé bakalářské práce zní Asistent pedagoga z pohledu učitelů a žáků základních škol. Cílem výzkumného šetření je zjistit náplň pracovní činnosti asistenta pedagoga, jeho kompetence a vztahy mezi ním, učiteli a žáky. Prosím o svědomité a pravdivé vyplnění následujícího dotazníku, jehož výsledky budou zcela anonymní a budou využity pouze pro účely bakalářské práce.

Děkuji Vám za čas, který jste strávili při vyplňování tohoto dotazníku.

Veronika Valová

1) Jste... žena muž

2) Délka Vaší praxe

3) Váš věk...

20-35 let 36-45 let 46-60 let více jak 60 let

4) Jak dlouhou zkušenost máte s asistentem pedagoga?

.....

5) S kolika asistenty pedagoga jste se setkal(a) při své praxi?

.....

6) Jaké kompetence má podle Vás asistent pedagoga vykonávat?

(možnost vybrat více odpovědí)

- pomoc ped. pracovníkům při výchovné a vzdělávací činnosti
- pomoc ped. pracovníkovi při výkladu dané látky (doplňování informací k danému tématu během vyučování)
- zajištění dohledu o přestávkách a volných hodinách
- zajišťování bezpečnosti žáka při akcích mimo školu
- pomoc ped. pracovníkovi při opravách testů a známkování
- spolupráce při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu
- individuální práce se žákem
- zadávání domácích úkolů místo pedagoga

jiné

.....
.....
.....

7) Jaké činnosti vykonává asistent pedagoga u vás ve škole?

(možnost vybrat více odpovědí)

- pomoc ped. pracovníkům při výchovné a vzdělávací činnosti
- pomoc ped. pracovníkovi při výkladu dané látky (doplňování informací k danému tématu během vyučování)
- zajištění dohledu o přestávkách a volných hodinách
- zajišťování bezpečnosti žáka při akcích mimo školu
- pomoc ped. pracovníkovi při opravách testů a známkování
- spolupráce při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu
- individuální práce se žákem
- zadávání domácích úkolů místo pedagoga
- jiné

.....
.....
.....
.....

8) Jaké činnosti byste ocenili, aby asistent pedagoga vykonával?

(možnost vybrat více odpovědí)

- pomoc ped. pracovníkům při výchovné a vzdělávací činnosti
- pomoc ped. pracovníkovi při výkladu dané látky (doplňování informací k danému tématu během vyučování)
- zajištění dohledu o přestávkách a volných hodinách
- zajišťování bezpečnosti žáka při akcích mimo školu
- pomoc ped. pracovníkovi při opravách testů a známkování

spolupráce při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu

individuální práce se žákem

zadávání domácích úkolů místo pedagoga

jiné

.....

.....

.....

9) Jaké činnosti nechcete, aby asistent pedagoga vykonával?

(možnost vybrat více odpovědí)

pomoc ped. pracovníkům při výchovné a vzdělávací činnosti

pomoc ped. pracovníkovi při výkladu dané látky (doplňování informací k danému tématu během vyučování)

zajištění dohledu o přestávkách a volných hodinách

zajišťování bezpečnosti žáka při akcích mimo školu

pomoc ped. pracovníkovi při opravách testů a známkování

spolupráce při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu

individuální práce se žákem

zadávání domácích úkolů místo pedagoga

jiné

.....

.....

.....

10) Jak hodnotíte přínos asistenta pedagoga u Vás ve škole?

- velmi pozitivní
- spíše pozitivní
- ani pozitivně, ani negativně
- spíše negativně
- velmi negativně

11) Máte pocit, že je asistent pedagoga potřebný na Vaší škole?

- určitě ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- určitě ne

12) Vadí Vám přítomnost asistenta pedagoga při výuce?

- ano neustále
- ano někdy
- nevím
- spíše nevadí
- ne nevadí

Pokud odpovíte **ano neustále** nebo **ano někdy**, napište prosím v jakých situacích se tak děje.

.....

.....

.....

13) Kdo využívá asistenta pedagoga ve třídě?

- všichni žáci ve třídě
- pouze žáci s individuálním vzdělávacím plánem
- nevím

14) Myslíte si, že asistent pedagoga ovlivňuje klima ve třídě?

- určitě ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- naprosto ne

15) V jakých situacích podle Vás žáci vyhledávají pomoc asistenta pedagoga?

(možnost vybrat více odpovědí)

- v případě, kdy potřebují dovysvětlit učivo
- v případě, kdy chybí ve vyučování a potřebují zjistit, co se ve škole probíralo
- v případě, kdy si chtějí povykládat
- v případě, že se potřebují svěřit
- v případě, kdy se vyskytne nějaký problém (poničení školního majetku, neshody mezi spolužáky, ztráta věcí, zapomenutí školních pomůcek, apod.)
- žáci nevyhledávají pomoc asistenta pedagoga
- v jiných situacích (prosím uveďte v jakých)

.....

.....

.....

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO ŽÁKY

Ahoj,

jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati a prosím tě o svědomité a pravdivé vyplnění následujícího dotazníku, jehož výsledky budou zcela anonymní a budou využity pouze pro účely bakalářské práce.

Děkuji Ti za čas, který jsi strávil při vyplňování tohoto dotazníku.

1) Jsi... dívka chlapec

2) Do jakého třídy chodíš? 5. třída 6. třída 8. třída

3) Jak dlouho je již asistent pedagoga ve vaší třídě?

kratší dobu než 1 rok

1 – 2 roky

3 – 4 roky

více než 4 roky

4) Kdo může podle tebe požádat asistenta pedagoga o pomoc?

(VYBER JEDNU ODPOVĚĎ)

všichni žáci ve třídě

pouze žáci s individuálním vzdělávacím plánem

nevím

5) Využíváš pomoc asistenta pedagoga?

(VYBER JEDNU ODPOVĚĎ)

ano, každý den

ano, občas (párkrát do týdne)

nevím

spíše ne

ne, nikdy

6) V čem bys CHTĚL(A), aby ti asistent pedagoga ve škole pomáhal?
(MŮŽEŠ VYBRAT VÍCE ODPOVĚDÍ)

- dovysvětlit dané učivo
- pokud chybím ve škole, aby mi řekl, co jsme během té doby dělali ve škole, a okopíroval mi chybějící zápisy
- pomáhal při písemkách (dovysvětlení zadání)
- pomáhal s domácími úkoly
- kopíroval zápisy (v případě, že si je nestíhám opisovat)
- v jiných situacích (prosím uveď v jakých)

.....
.....
.....

7) V čem bys NECHTĚL(A), aby ti asistent pedagoga ve škole pomáhal?
(MŮŽEŠ VYBRAT VÍCE ODPOVĚDÍ)

- dovysvětlit dané učivo
- pokud chybím ve škole, aby mi řekl, co jsme během té doby dělali ve škole, a okopíroval mi chybějící zápisy
- pomáhal při písemkách (dovysvětlení zadání)
- pomáhal s domácími úkoly
- kopíroval zápisy (v případě, že si je nestíhám opisovat)
- v jiných situacích (prosím uveď v jakých)

.....
.....
.....

8) V jakých situacích se BAVÍŠ s asistentem pedagoga?

(MŮŽEŠ VYBRAT VÍCE ODPOVĚDÍ)

- v případě, kdy potřebuji dovysvětlit učivo
- v případě, kdy chybím ve vyučování a potřebuji zjistit, co se ve škole probíralo
- v případě, kdy si chci povykládat
- v případě, že se potřebuji svěřit
- v případě, kdy se vyskytne nějaký problém (poničení školního majetku, neshody mezi spolužáky, ztráta věcí, zapomenutí školních pomůcek, apod.)
- nevyhledávám pomoc asistenta
- v jiných situacích (prosím uveď v jakých)

.....

.....

.....

9) V jakých situacích se NEBAVÍŠ s asistentem pedagoga?

(MŮŽEŠ VYBRAT VÍCE ODPOVĚDÍ)

- v případě, kdy potřebuji dovysvětlit učivo
- v případě, kdy chybím ve vyučování a potřebuji zjistit, co se ve škole probíralo
- v případě, kdy si chci povykládat
- v případě, že se potřebuji svěřit
- v případě, kdy se vyskytne nějaký problém (poničení školního majetku, neshody mezi spolužáky, ztráta věcí, zapomenutí školních pomůcek, apod.)
- nevyhledávám pomoc asistenta
- v jiných situacích (prosím uveď v jakých)

.....

.....

.....

10) Jaký vztah máš s asistentem pedagoga?

(VYBER JEDNU ODPOVĚĎ)

- velmi dobrý
- spíše dobrý
- nevím
- spíše špatný
- velmi špatný

11) Vadí ti přítomnost asistenta pedagoga ve třídě?

(VYBER JEDNU ODPOVĚĎ)

- určitě ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- naprosto mi nevadí

12) Myslíš si, že je přítomnost asistenta pedagoga ve vaší třídě nutná?

(VYBER JEDNU ODPOVĚĎ)

- určitě ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- naprosto ne

13) Jaké povinnosti má podle tebe asistent pedagoga?

(MŮŽEŠ VYBRAT VÍCE ODPOVĚDÍ)

Individuální vzdělávací plán = IVP (vytvářen na základě vyšetření z pedagogicko-psychologické poradny, ve kterém jsou uvedeny potřeby konkrétního žáka během vyučovacích hodin, např. Měl by dostávat předtištěné písemné práce, do kterých přímo píše své odpovědi. Měl by mít více času na písemnou práci než ostatní žáci. Místo diktátu by měl psát cvičení, kde doplňuje přímo vynechané písmena a podobně).

- pomoc učiteli při výchovné a vzdělávací činnosti
- pomoc učiteli při výkladu daného učiva (doplňování informací k danému tématu během vyučování)
- zajištění dohledu o přestávkách a volných hodinách
- zajišťování bezpečnosti žáků při akcích mimo školu (např. výchovný koncert, divadlo, ...)
- pomoc učiteli při opravách testů a známkování
- spolupráce při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu
- individuální práce se žákem (asistent se věnuje a pracuje s jedním žákem)
- zadávání domácích úkolů místo učitele
- jiné (prosím uveď v jakých)

.....

.....

.....

14) Myslíš si, že vadí učitelům přítomnost asistenta pedagoga v hodinách?

(VYBER JEDNU ODPOVĚĎ)

- určitě ano
- ano někdy
- nevím
- spíše nevadí
- určitě nevadí

PŘÍLOHA P III: ANKETA PRO ASISTENTY PEDAGOGA

Dobrý den,

jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně oboru Sociální pedagogika. Téma mé bakalářské práce zní Asistent pedagoga z pohledu učitelů a žáků základních škol. Cílem výzkumného šetření je zjistit náplň pracovní činnosti asistenta pedagoga, jeho kompetence a vztahy mezi ním, učiteli a žáky. Prosím o svědomité a pravdivé vyplnění následujícího dotazníku, jehož výsledky budou zcela anonymní a budou využity pouze pro účely bakalářské práce.

Děkuji Vám za čas, který jste strávili při vyplňování tohoto dotazníku.

Veronika Valová

1) Jak dlouho vykonáváte profesi asistenta pedagoga?

- kratší dobu než 1 rok
- 1 – 2 roky
- 3 – 4 roky
- více než 4 roky

2) Kolika dětem jste během své praxe dělala asistenta pedagoga?

.....

3) Jaké kompetence jako asistent pedagoga jste povinna vykonávat?

(můžete označit více možností)

- pomoc ped. pracovníkům při výchovné a vzdělávací činnosti
- pomoc ped. pracovníkovi při výkladu dané látky (doplňování informací k danému tématu během vyučování)
- zajištění dohledu o přestávkách a volných hodinách
- zajišťování bezpečnosti žáka při akcích mimo školu
- pomoc ped. pracovníkovi při opravách testů a známkování
- spolupráce při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu
- individuální práce se žákem
- zadávání domácích úkolů místo pedagoga

4) Jaké činnosti byste jako asistent pedagoga chtěla vykonávat, ale není Vám to umožněno? (prosím uveďte svou odpověď)

.....
.....
.....

5) Jaké činnosti byste jako asistent pedagoga nechtěla vykonávat? (prosím uveďte svou odpověď)

.....
.....
.....

6) Je dětem známo, že mohou využívat Vaši pomoc, i když nejste určena primárně pro ně?

- ano ne nevím

7) Využívají Vaši pomoc i ostatní děti ve třídě? (možnost vybrat více odpovědí)

- v případě, kdy potřebují dovysvětlit učivo
- v případě, kdy chybí ve vyučování a potřebují zjistit, co se ve škole probíralo
- v případě, kdy si chtějí povykládat
- v případě, že se potřebují svěřit
- v případě, kdy se vyskytne nějaký problém (poničení školního majetku, neshody mezi spolužáky, ztráta věcí, zapomenutí školních pomůcek, apod.)
- žáci nevyhledávají pomoc asistenta pedagoga
- v jiných situacích (prosím uveďte v jakých)

.....
.....
.....

8) Máte pocit, že učitelům vadí Vaše přítomnost ve výuce?

určitě ano

spíše ano

nevím

spíše ne

naprosto ne